

Vastaanottaja
Pohjois-Savon liitto

Asiakirjatyyppi
Selvitysraportti

Päivämäärä
Lokakuu 2014

RAPORTTI

POHJOIS-SAVON EAKR-TOIMINNAN 2007-2013 ARVIOINTI:

YRITYSTEN KEHITTÄMISAVUSTUKSET JA INFRAHANKKEET

RAPORTTI

POHJOIS-SAVON EAKR-TOIMINNAN ARVIOINTI: YRITYSTEN KEHITTÄMISAVUSTUKSET JA INFRAHANKKEET

Päivämäärä **07/10/2014**
Laatija **Henrik Pekkala, Kalle Lamminmäki**
Tarkastaja **Janna Merenniemi**
Hyväksyjä **Janna Merenniemi**
Kuvaus **Pohjois-Savon EAKR-toiminnan arviointi**

SISÄLTÖ

1.	Toimeksiannon lähtökohdat	2
1.1	Selvityksen aineisto	2
2.	Yritysten kehittämisyavustusten jakauma	3
2.1	Toiminnan volyyymi	3
2.2	Kehittämisyavustusten kohdeyritykset	3
2.3	Kehittämisyavustusten kohde-toimialat	4
3.	Sähköinen yritys-kysely	5
3.1	Kehittämisyavustuksen käyttö	5
3.2	Vaikutukset yrityksen kasvuun	6
3.3	Vaikutukset työllisyyteen	8
4.	Yritysanalyysi	10
4.1	Liikevaihdon kasvu	10
4.2	Kasvuyritykset	12
4.3	Liikevoitto	13
4.4	Case-kuvaukset	14
5.	Infra-hankkeet	23
5.1	Perusrakenteen investointihankkeiden merkitys Pohjois-Savon näkökulmasta	23
5.2	Soinlahden teollisuusalueen rakentaminen	24
5.3	Keiteleen yritysinfra	24
5.4	Lossisaaren matkailu	25
5.5	Sermetin teollisuusalueen infran rakentaminen	26
5.6	Matkukseen eritasoliittymä	27
5.7	Matkukseen-Kylmämäen yritysalueen maa- ja vesirakennustyöt, kaukolämpö ja energiahuollon rakentaminen	28
5.8	Kuopion kaupungin matkakeskuksen alueen kehittäminen	28
5.9	Nilsin Tahkon keskustan alueen matkailuinfran kehittäminen	29
5.10	Leppävirran kunnan areenainfra	29
5.11	Suonenjoen uuden jäteveden puhdistamon infran rakentaminen	30
5.12	Yhteenveto perusrakenteen investointitukihankkeiden vaikutuksista	30

1. TOIMEKSIANNON LÄHTÖKOHDAT

Ramboll Management Consulting Oy toteutti työ- ja elinkeinoministeriölle Manner-Suomen EAKR- ja ESR-ohjelmien arviointipalveluja rakennerahastokauden 2007-2013 aikana. Ramboll Management Consulting Oy toimi 2007-2013 rakennerahastokauden aikana Manner-Suomen ESR-ohjelman toimeenpanon vastuullisena arvioitsijana sekä tuotti EAKR-ohjelman osalta kolme erillistä teema-arviointia, jotka keskittyivät ohjelman hallintojärjestelmän toimivuuteen ja hallinnolliseen taakkaan (teema 1), yritystukien analysointiin (teema 2) sekä alueellisten osaamis- ja innovaatiojärjestelmien kehitykseen (teema 3).

Erityisesti EAKR-ohjelman arviointiteemaan kaksi liittyen, Pohjois-Savon liitto tilasi Ramboll Management Consulting Oy:ltä jatkoselvityksen, joka pohjautui työ- ja elinkeinoministeriön teettämän EAKR-arvioinnin aineistoon ja tuloksiin. Jatkoselvityksen tarkoituksena oli syventää jo tehtyä analyysiä uuden aineiston avulla sekä tarkastella Pohjois-Savon maakunnan alueen yritysten kehittämisyhteistyötoimia saaneita tahoja yksityiskohtaisemmin. Lisäksi selvityksen tavoitteena oli tarkastella Pohjois-Savon liiton rahoittamien perusrakenteen investointihankkeiden välittömiä ja välillisiä vaikutuksia, joiden tarkastelu oli kansallisen tason arvioinnin rajauksen ulkopuolella.

1.1 Selvityksen aineisto

Selvityksen aineistoa on kerätty monesta eri lähteestä. Selvityksen runkoaineisto on muodostunut työ- ja elinkeinoministeriön tätä selvitystä varten toimittamasta TUKI2000-järjestelmän aineistosta, johon on kirjattu koko EAKR-ohjelman yritysten kehittämisyhteistyötoimien sisältämiä tausta- ja indikaattoritietoja. Selvityksen tekijät saivat tutkimussuunnitelman perusteella työ- ja elinkeinoministeriöltä luvan aineiston käyttöön rajoitetuin osin. TUKI2000-aineisto tilattiin päättyneiden ja loppuunmaksettujen kehittämisyhteistyötoimien osalta Pohjois-Savon osalta. Lisäksi vastaavat tiedot pyydettiin rajoitettua vertailua varten myös Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan maakunnista.

TUKI2000-järjestelmän tietojen pohjalta toteutettiin Pohjois-Savon alueen EAKR-kehittämisyhteistyötoimien saaneille yrityksille suunnattu sähköinen kysely. Sähköisen kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa yksityiskohtaisemmin kehittämisyhteistyötoimien vaikutuksia yritysten liiketoiminnan kehittämiseen. Keskeisiä tarkasteluteemoja olivat erityisesti työllisyysnäkökulma sekä arvioidut vaikutukset yritysten liikevaihdon ja liikevoiton kehitykseen. Vastaavaa yrityskohtaista selvitystä ei oltu toteutettu kansallisen EAKR-arvioinnin yhteydessä. Erityisenä painopisteenä sähköisessä kyselyssä korostettiin työllisyysnäkökulmaa, sillä TUKI2000-järjestelmään oli yritysten kehittämisyhteistyötoimien hakemuskäsittelyjen ja seurannan avulla kerätty ainoastaan uusien työpaikkojen syntyyn liittyvää informaatiota.¹ Nyt toteutetussa sähköisessä kyselyssä päädyttiin myös tarkastelemaan yritysten arvioita siitä, että miten liiketoiminnan kehittäminen ja yritysten kehittämisyhteistyöt ovat vaikuttaneet olemassa olevien työpaikkojen säilymiseen jo pitkään jatkuneessa huonossa taloudellisessa tilanteessa. Sähköinen kysely lähetettiin kaiken kaikkiaan 211 yritykselle kesäkuussa 2014. Vastausaikaa jatkettiin 15.8.2014 saakka muistutusten avulla ja määräaikaan mennessä kyselyyn vastasi yhteensä 53 yritystä.

Pohjois-Savon maakunnan alueella yritysten kehittämisyhteistyöstä saaneiden yritysten osalta toteutettiin myös tarkempi tilinpäätösanalyysi. Selvityksen tekijät keräsivät yritysten tilinpäätöksistä liikevaihtoa ja liikevoittoa koskevia tunnuslukuja vuosien 2008-2013 ajanjaksolta.² Tilinpäätöstiedot kerättiin Suomen Asiakastieto Oy:n toimittamasta Voitto+ - tietokannasta.

Pohjois-Savon maakunnan alueen infra-hankkeiden osalta selvityksen yhteydessä tehtyyn tarkasteluun valikoitiin yhteensä 10 hanketta. Näiden osalta toteutettiin infra-hankkeiden suunnitelmien analyysiä sekä haastateltiin infra-hankkeiden välittömien ja välillisten vaikutusten osalta hankkeiden vastuutahoja.

¹ Rakennerahastotoiminnan yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut nimenomaan uusien työpaikkojen synnyttäminen, joten tästä syystä tämä on ollut yksi ohjelmatoiminnan keskeisistä avainindikaattoreista.

² Läheskään kaikkien yritysten osalta eivät patentti- ja rekisterihallitukselle toimitetut tilinpäätöstiedot olleet täydellisiä. Syitä on luonnollisesti monia. Osa yrityksistä oli esimerkiksi saattanut mennä konkurssiin, joutunut yrityskaupan kohteeksi tai vasta aloittaneet liiketoimintansa tarkastelujakson aikana.

2. YRITYSTEN KEHITTÄMISAVUSTUSTEN JAKAUMA

Selvityksen perusaineisto on koostunut työ- ja elinkeinoministeriön toimittamasta TUKI2000-aineistosta. TUKI2000-aineistoon ovat sisältyneet Pohjois-Savon maakunnan osalta EAKR-ohjelman loppuunmaksetut yrityksen kehittämisyavustukset ajanjaksolla 1.1.2007 – 3.6.2014. Vertailun vuoksi selvityksen tekijät pyysivät myös vastaavaa aineistoa Keski-Suomen sekä Pohjois-Karjalan maakuntien osalta.

2.1 Toiminnan volyymi

TUKI2000 -aineiston perusteella myönnettyjen avustusten kokonaisvolyyymi oli suurin Pohjois-Savossa, missä myönnettyjen avustusten euromääräinen kokonaissumma oli noin 39,8 miljoonaa euroa. Vastaavasti Pohjois-Karjalassa myönnettyjen avustusten kokonaissumma oli noin 32,5 miljoonaa euroa ja Keski-Suomessa 29,4 miljoonaa euroa.

Myönnettyjen kehittämisyavustusten kappalemäärät vaihtelivat myös huomattavasti maakunnittain. Keski-Suomessa myönnettyjen kehittämisyavustusten (oma EURA-koodi) kokonaismäärä oli 452 kappaletta, Pohjois-Karjalassa 347 kappaletta ja Pohjois-Savossa 282 kappaletta.³

Kokonaisvolyyymista ja kappalemäärästä on pääteltävissä jo se, että Pohjois-Savon maakunnan alueella yksittäisten kehittämisyavustusten keskimääräinen volyyymi on ollut suurempi kuin vertailumaakunnissa. Kuten alla olevassa koontitaulukossa on osoitettu, niin Pohjois-Savon maakunnan alueella yksittäisten kehittämishankkeiden keskikoko on keskiarvolla mitattuna ollut selkeästi suurempi kuin vertailumaakunnissa. Myös mediaanin avulla tarkasteltuna Pohjois-Savon maakunnan alueella myönnettyjen kehittämisyavustusten keskikoko on ollut selvästi suurin. Vastaavasti Keski-Suomen alueella kehittämisyavustusten keskikoko on selkeästi tarkastelujoukon pienin. Pohjois-Savon ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ero ei johdu Pohjois-Savon osalta mistään virallisesta linjauksesta, jossa olisi pyritty välttämään pieniä hankekokoja. Hankearvioinneissa on kuitenkin pyritty kiinnittämään huomiota siihen, että pienillä hankekokoisuuksilla ei yleisesti ottaen välttämättä saada aikaan riittävää haluttua vaikuttavuutta.

Taulukko 1 Myönnettyjen avustusten tunnuslukuja maakunnittain

	Pohjois-Savo	Keski-Suomi	Pohjois-Karjala
Myönnettyt avustukset, €	39 768 625 €	29 374 518 €	32 473 458 €
Myönnettyt avustukset, kpl	282 kpl	452 kpl	347 kpl
Avustusten keskiarvo	141 023 €	64 988 €	93 583 €
Avustusten mediaani (keskiluku)	36 127 €	28 902 €	30 353 €
Toimipaikkoja alueella yhteensä	15 294	16 287	9 690

2.2 Kehittämisyavustusten kohdeyritykset

TUKI2000-aineisto antaa myös mahdollisuuden analysoida tuettujen yritysten tilaa siinä vaiheessa, kun kehittämistoimenpiteet olivat käynnistymässä.

Kuten alla oleva taulukko osoittaa, Pohjois-Savon maakunnan ja verrokkimaakuntien yritysten välillä on selkeitä eroavaisuuksia. Tuettujen yritysten perustamisvuoden tarkastelu osoittaa, että **Pohjois-Savossa on myönnetty yritystukia selkeästi nuoremmalle yritysjoukolla kuin verrokkimaakunnissa.**⁴ Tuettujen yritysten perustamisvuoden mediaaniluku oli Pohjois-Savossa 2009, kun taas vastaava luku Keski-Suomessa oli vuosi 2000 ja Pohjois-Karjalassa vuosi 2002.

³ Kehittämisyavustusten kokonaismäärä ei suoraan kerro tuettujen yritysten määrää, sillä sama yritys on voinut saada useampaan kertaan kehittämisyavustusta (erillinen EURA-koodi)

⁴ Pohjois-Savon ELY-keskuksen osalta on huomioitu se, että ohjelmatasolla painopisteenä on ollut alkavien ja nuorien yritysten kehittämistoimenpiteiden rahoitus. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö ohjelmatoiminnalla olisi rahoitettu myös jo toimintansa vakiinnuttaneita, mutta uudistushaluisia yrityksiä.

Tarkastelu antaa aihetta olettaa, että Pohjois-Savossa yritysten kehittämisyavustuksia on kohdennettu selkeämmin toimintansa alkuvaiheessa olevaan yritystoimintaan.

Myös tuettujen yritysten liikevaihdon osalta löytyy melko suuria eroavaisuuksia. Liikevaihdon keskiarvon tarkastelu osoittaa, että Keski-Suomessa tuettujen yritysten joukossa on ollut selkeimmin mukana myös suuria yrityksiä, sillä keskimääräinen liikevaihto tällä mittarilla on peräti 11,7 miljoonaa euroa. Vastaavasti Pohjois-Savossa keskiarvo on noin 3,8 miljoonaa euroa ja Pohjois-Karjalassa 2,0 miljoonaa euroa. Keskiarvon tarkastelu antaa kuitenkin harhaanjohtavan kuvan siinä mielessä, että yksittäiset isot yritykset nostavat tunnuslukua suhteettoman korkeaksi. Omalta osaltaan korkea keskiarvo kertoo kuitenkin tuettujen isojen yritysten määrästä.

Liikevaihdon mediaanin tarkastelu sen sijaan kertoo yritys populaatiosta tarkemmin. **Mediaanin tarkastelu osoittaa, että Pohjois-Savossa yritysten koko on itse asiassa ollut liikevaihdon osalta selvästi verrokkimaakuntia suurempi.**⁵ Tuettujen yritysten liikevaihdon mediaani oli Pohjois-Savossa 968 950 euroa, Keski-Suomessa 564 070 euroa sekä Pohjois-Karjalassa 486 000 euroa.

Tuettujen yritysten keskimääräisen henkilömäärän tarkastelu tuo esiin jo yllämainitun problematiikan eli Keski-Suomen keskiarvolukua värjittävät useiden yksittäisten isompien yritysten suuret henkilömäärät. Mediaanin tarkastelu antaa tässäkin suhteessa siis luotettavamman kuvan. Kuten alla oleva taulukko osoittaa, niin **Pohjois-Savossa tuettujen yritysten koko on myös henkilömäärällä mitattuna ollut verrokkimaakuntia suurempi.** Tämä on toki oletettavaakin yllä käsitellyn liikevaihtotarkastelun perusteella. Tuetun yrityksen keskimääräinen henkilöstömäärä oli Pohjois-Savossa yhdeksän henkilöä ja Keski-Suomessa sekä Pohjois-Karjalassa viisi henkilöä.

Taulukko 2 Myönnettyjen avustusten kohteiden tunnuslukuja⁶ maakunnittain

	Pohjois-Savo	Keski-Suomi	Pohjois-Karjala
Tuettujen yritysten perustamisvuosi (mediaani)	2009	2000	2002
Yritysten keskimääräinen liikevaihto (keskiarvo)	3 776 448 €	11 689 154 €	1 968 284 €
Yritysten keskimääräinen liikevaihto (mediaani)	968 950 €	564 070 €	486 000 €
Yritysten keskimääräinen henkilömäärä (keskiarvo)	23	34	14
Yritysten keskimääräinen henkilömäärä (mediaani)	9	5	5

2.3 Kehittämisyavustusten kohdetoimialat

Kehittämisyavustusten kohdentumista toimialoittain on tarkasteltu kansallisella ja maakunnallisella tasolla Ramboll Management Consulting Oy:n työ- ja elinkeinoministeriölle toteuttamassa EAKR-ohjelman kansallisessa arviointiraportissa. Tässä selvityksessä vastaavaa tarkastelua on viety hieman syvemmälle Pohjois-Savon ja verrokkimaakuntien osalta.

Alla olevassa taulukossa on koottu yhteen päätoimialoittain myönnettyjen kehittämisyavustusten jakauma eri maakunnissa. Kuten kuviosta käy hyvin ilmi, **valtaosa kehittämisyavustuksista on kohdentunut nimenomaan teollisuuden toimialoilla toimiviin yrityksiin.** Kehittämisyavustusten kokonaisvolyyymiin suhteutettuna teollisuuden alan yritysten osuus kehittämisyavustuksista oli Pohjois-Savossa 61,1 prosenttia, Keski-Suomessa 60,8 prosenttia sekä Pohjois-Karjalassa 55,9 prosenttia.

Pohjois-Savon osalta teollisuuden päätoimialan lisäksi kehittämisyavustusta on kohdennettu erityisesti kiinteistöalalle toimiville yrityksille. Tämä toimiala viittaa kuitenkin Pohjois-Savon ja vertaillumaakuntien osalta siihen, että avustuksia on suunnattu joko kunnille tai niiden omistamille teol-

⁵ Myöskään tämä ei ole ollut tietoinen valinta Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimesta.

⁶ Esitetyt tunnusluvut perustuvat TUKI2000-aineistoon, johon on kerätty tiedot tukiprosessin hakuvaiheen yhteydessä

lisuuskylyyhtiöille, joiden tarkoituksena on vuokrata toimitiloja ns. tukikelpoisille pk-yrityksille.⁷ Muita merkittäviä tuettuja toimialoja ovat olleet kaivostoiminta- ja louhinta, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä julkinen hallinto.

Alla olevaan taulukkoon on tummennettu niitä toimialoja, joissa yritysten kehittämisavustusten määrä ylittää miljoona euroa. Taulukosta voidaan havaita se, että erityisesti Keski-Suomessa yritysten kehittämisavustusta on jaettu isompia tukimääriä useammalle toimialalle muita maakuntia enemmän.

Taulukko 3 Kehittämisavustusten jakauma toimialoittain

	Pohjois-Savo	Keski-Suomi	Pohjois-Karjala
A – Maa- metsä- ja kalatalous	-	386 973 €	25 680 €
B – Kaivostoiminta ja louhinta	2 306 740 €	-	4 675 552 €
C – Teollisuus	24 300 758 €	17 844 904 €	18 139 002 €
D – Sähkö-, kaasu-, lämpö	-	-	-
E – Vesihuolto- viemäri-, jäte	-	20 425 €	344 666 €
F – Rakentaminen	737 049 €	1 103 195 €	1 837 757 €
G – Tukku ja vähittäiskauppa	883 203 €	1 143 964 €	2 038 032 €
H – Kuljetus ja varastointi	320 950 €	370 987 €	-
I – Majoitus- ja ravitsemus	42 779 €	186 299 €	475 538 €
J – Informaatio ja viestintä	331 370 €	1 449 464 €	1 670 202 €
K – Rahoitus- ja vakuutus	142 900 €	72 434 €	186 454 €
L – Kiinteistöala	6 861 655 €	3 049 682 €	392 556 €
M – Ammatillinen, tieteellinen ja teknillinen toiminta	1 552 984 €	1 838 392 €	1 942 908 €
N – Hallinto- ja tukipalvelu	224 458 €	134 290 €	67 685 €
O – Julkinen hallinto	1 185 958 €	1 010 684 €	56 541 €
P – Koulutus	-	131 136 €	9 063 €
Q – Terveys- ja sosiaalipalvelut	277 966 €	71 579 €	241 685 €
R – Taiteet, viihde, virkistys	597 305 €	416 690 €	324 978 €
S – Muu palvelutoiminta	2 550 €	143 600 €	45 339 €
Yhteensä	39 768 625 €	29 374 518 €	32 473 458 €

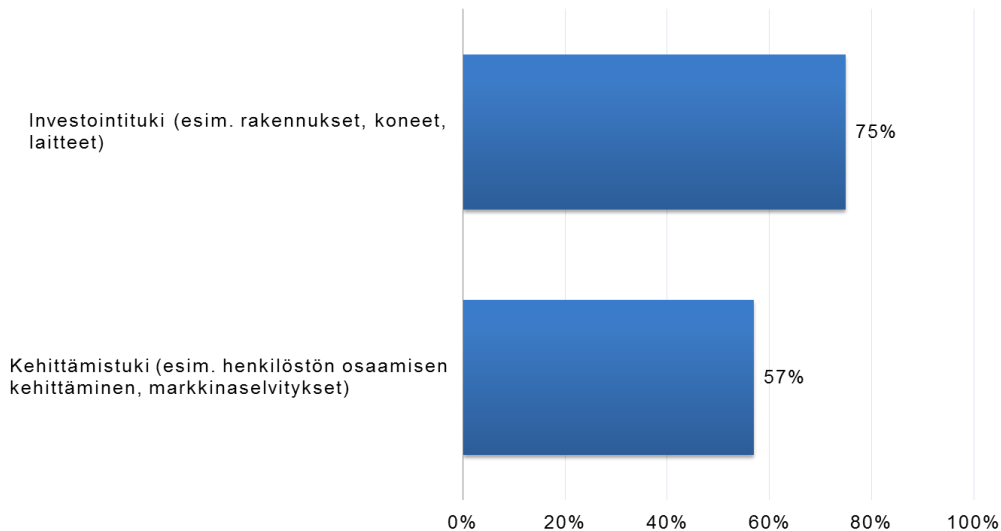
3. SÄHKÖINEN YRITYSKYSELY

3.1 Kehittämisavustuksen käyttö

Selvityksen yhteydessä toteutettuun sähköiseen yrityskyselyyn vastasi siis 53 alueen yritystä, jotka olivat edellisen rakennerahastokauden aikana saaneet EAKR-ohjelmasta yritysten kehittämisavustusta. EAKR-ohjelmasta myönnetty yritysten kehittämisavustus on voinut muodostua joko investointimuotoisesta tuesta tai kehittämistuesta. Investointitukea on tyypillisesti käytetty yritysten uudistumisen tai laajentumisen yhteydessä tehtäviin rakennus-, kone-, tai laiteinvestointeihin. Kehittämistuki sen sijaan koostuu joko yrityksen henkilöstön osaamisen kehittämistoimista tai yrityksen liiketoimintaa muuten tukevista asiantuntijapalveluista. Yrityksillä on ollut mahdollista hakea EAKR-ohjelmasta joko molempia tai jompaakumpaa.

Alla olevassa kuviossa on koottu yhteen sähköiseen kyselyyn vastanneiden yritysten vastausjakauma sen suhteen, mitä instrumenttia he ovat käyttäneet. Kuten vastauksista käy ilmi, niin investointituen käyttö on ollut yrityksillä hieman suurempaa kuin kehittämistuen käyttö.

⁷ Toiminnan tarkoituksena ei siis ole ollut rahoittaa suoraan toimitilojen vuokrausliiketoimintaa, vaan tukea kasvu- ja kehityskelpoisten pk-yritysten liiketoiminnan kehittymistä toimitilaratkaisuja edistämällä.

Kuvio 1: Kyselyyn vastanneiden yritysten jakauma eri kehitysinstrumenttien suhteen

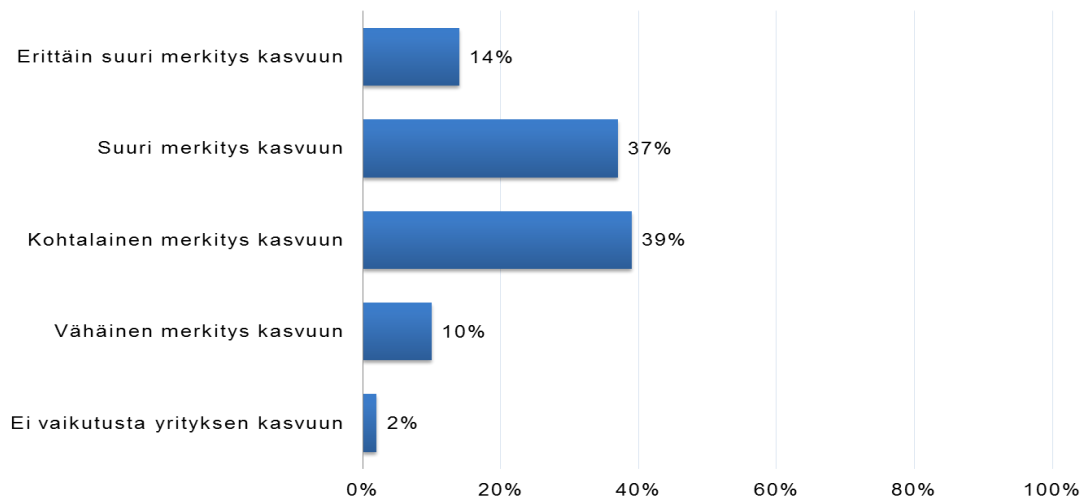
Vastanneista yrityksistä pelkästään investointitukea käyttäneiden määrä oli 22 yritystä. Vastaa- vasti pelkästään kehittämistukea ilmoitti käyttäneensä yhteensä 13 yritystä. Vastausjoukon yri- tyksistä 16 eli noin 30 prosenttia oli käyttänyt sekä investointitukea että kehittämistukea.

Taulukko 4: Yritysten instrumenttien käytön jakauma

Instrumentin käyttö	Yritysten määrä
Vain investointituki	22
Vain kehittämistuki	13
Molemmat	16

3.2 Vaikutukset yrityksen kasvuun

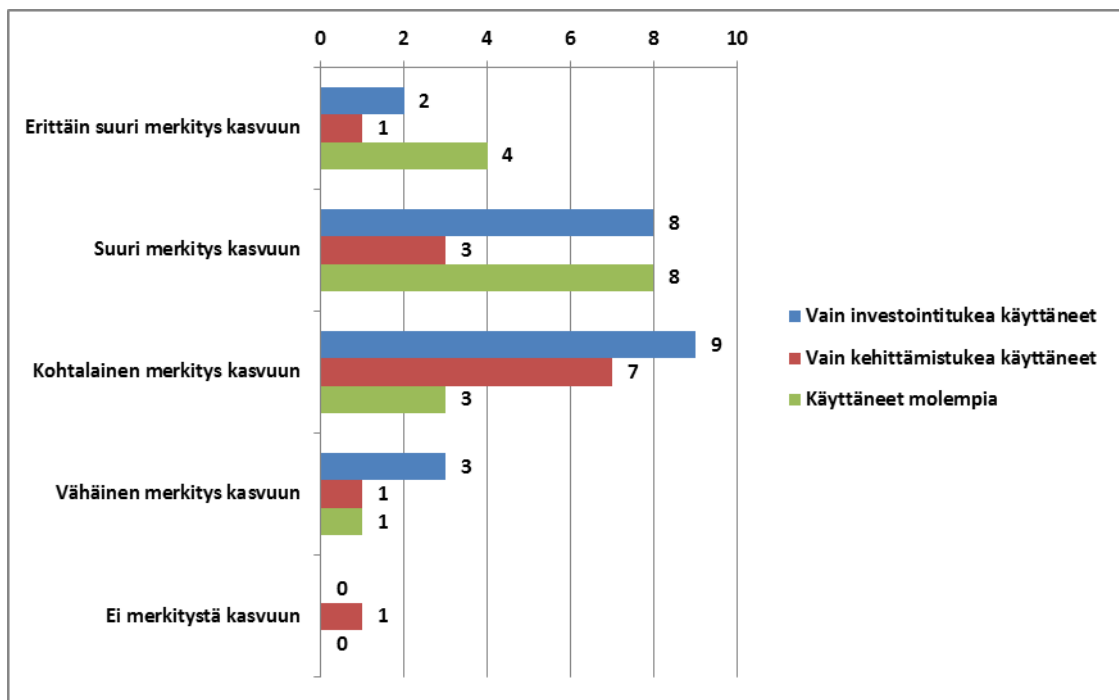
Kyselyssä yrityksiä pyydettiin arvioimaan millainen vaikutus tehdyllä investoinnilla tai kehittämis- toimenpiteellä oli yrityksen kasvuun. **Kuten alla olevasta kuviosta käy ilmi, niin tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten arvioidaan yritysten näkemysten perusteella olleen varsin merkittäviä.** Vastaajajoukosta 51 prosenttia arvioi, että tehdyllä investoinnilla tai kehittämistoimenpiteellä on ollut joko erittäin suuri tai suuri merkitys yrityksen liiketoiminnan kasvuun. Vas- taavasti suurin yksittäinen joukko (39 prosenttia) arvioi kehittämistoimenpiteellä olleen kohtalai- nen merkitys yrityksen kasvuun. Ainoastaan yksi yritys arvioi, että toimenpiteillä ei olisi ollut minkäänlaista vaikutusta yrityksen liiketoiminnan kasvuun.

Kuvio 2: Yritysten arvioita kehittämistoimenpiteiden vaikutuksista liiketoiminnan kasvuun

Alla olevassa kuviossa on ristiintaulukoitu yritysten näkemyksiä kehittämistoimenpiteiden vaikutuksista käytetyn instrumentin suhteen. Kuvion perusteella voidaan arvioida, että **ne yritykset, jotka ovat käyttäneet tai saaneet sekä kehittämistukea että investointitukea, arvioivat tehdyn kehittämistoimenpiteen vaikuttaneen eniten yrityksen kasvuun.** Sen sijaan ne yritykset, jotka ovat käyttäneet vain kehittämistukea arvioivat kehittämistoimenpiteiden vaikutusten olleen kaikkein maltillisimpia. Vastaavasti pelkästään investointitukea käyttäneet asettuvat tälle välille.

Vaikka osajoukot jäävät tässä tarkastelussa varsin pieniksi ja tilastollinen epävarmuus kasvaa, voidaan intuitiivisestikin ajatella tuloksen seuraavan EAKR-ohjelman yritystukien myöntämisen vaikutuslogiikkaa. **Niissä kehittämistoimenpiteissä, joissa tehtyyn investointiin kytketään myös henkilöstön osaamisen kehittämistä tai liiketoiminnan muita kehittämistoimenpiteitä, näytetään tämän tiedon valossa saavutettavan eniten hyötyjä.**

Kuvio 3: Yritysten arvioita kehittämistoimenpiteiden vaikutuksista liiketoiminnan kasvuun

Sähköiseen kyselyyn vastanneita yrityksiä pyydettiin myös arvioimaan lukuina, kuinka suuret kokonaisvaikutukset (kumulatiiviset) kehittämistoimenpiteillä (tuen saamisesta / kehittämistoimenpiteen aloittamisesta nykyhetkeen) on ollut yrityksen liikevaihdon tai liikevoiton kehitykseen. Liikevaihdon osalta vastausjakauman vaihteluväli oli 0-250 prosentin välillä. Keskimäärin yritykset arvioivat kehittämistoimenpiteen kumulatiivisen vaikutuksen olleen liikevaihdon kasvun osalta 59,7 prosenttia. Keskiarvon tarkastelu ei suuren vaihteluvälin vuoksi anna kuitenkaan kovin luotettavaa kuvaa. Vastausjakauman mediaani sen sijaan oli 35 prosenttia, mitä voidaan pitää varsin korkeana. Vastanneista 53 yrityksestä 22 arvioi liikevaihdon kumulatiivisen kasvun olleen yli 50 prosenttia.

Liikevoiton osalta vastausten vaihteluväli oli 0-165 prosentin välillä. Keskimäärin yritykset arvioivat kehittämistoimenpiteen kumulatiivisen vaikutukseen olleen liikevoiton kasvun osalta 33,0 prosenttia. Vastausjakauman mediaani oli 20 prosenttia, jota voidaan pitää luotettavampana keskilukuna jakauman ollessa näin iso.

Selvää on, että yksittäisen yritystuen merkitystä kehittämistoimenpiteen seurauksista on vaikeaa tunnistaa. Lähtökohta parhaassa tapauksessa on se, että yrityksellä on halua kehittää toimintaansa ja suunnitelmia kehittämistoimenpiteen läpiviemiseksi. Julkinen yritystuki tarjoaa ideaalitapauksessa lisäarvoa parantamalla kehittämistoimenpiteen toimeenpanoa joko laajuuden tai laadun suhteen tai esimerkiksi nopeuttamalla kehittämistoimenpiteen toteutusaikaa. Keskeinen

kysymys yritystukien osalta onkin niiden tarjoama additionaliteetti eli lisäarvo kehittämistoimenpiteen eri elementteihin.

Sähköiseen kyselyyn vastanneita yrityksiä pyydettiin arvioimaan EAKR-kehittämisyavustuksen vaikutuksia lisäarvon (additionaliteetti) näkökulmasta. Vastaajista vain neljä prosenttia arvioi, että kehittämistoimenpide olisi toteutettu myös ilman kehittämisyavustusta ja samassa mittakaavassa. **Valtaosa vastaajista (74 prosenttia) arvioi, että kehittämisyavustuksen vipuvaikutus näkyi ennen kaikkea siinä, että se mahdollisti kehittämistoimenpiteen laajemman (tai laadukkaamman) toteutuksen tai nopeutti kehittämistoimenpiteen käynnistämistä.** Pitkään jatkuneessa huonossa taloudellisessa tilanteessa voidaan olettaa, että yritystukien merkitys korostuu nimenomaan juuri näillä osa-alueilla vaikuttamalla muun muassa käytettävän rahoituksen määrään tai muiden rahoituslähteiden saamiseen. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 23 prosenttia arvioi myös, että kehittämisyavustuksella oli niin sanotusti maksimaalinen vaikutus kehittämistoimenpiteeseen. Tällä tarkoitetaan sitä, että yrityksen arvion mukaan investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu, jos kehittämisyavustusta ei olisi saatu.

Kuvio 4: Yritysten arvioita kehittämisyavustuksen vaikutuksesta kehittämistoimenpiteeseen

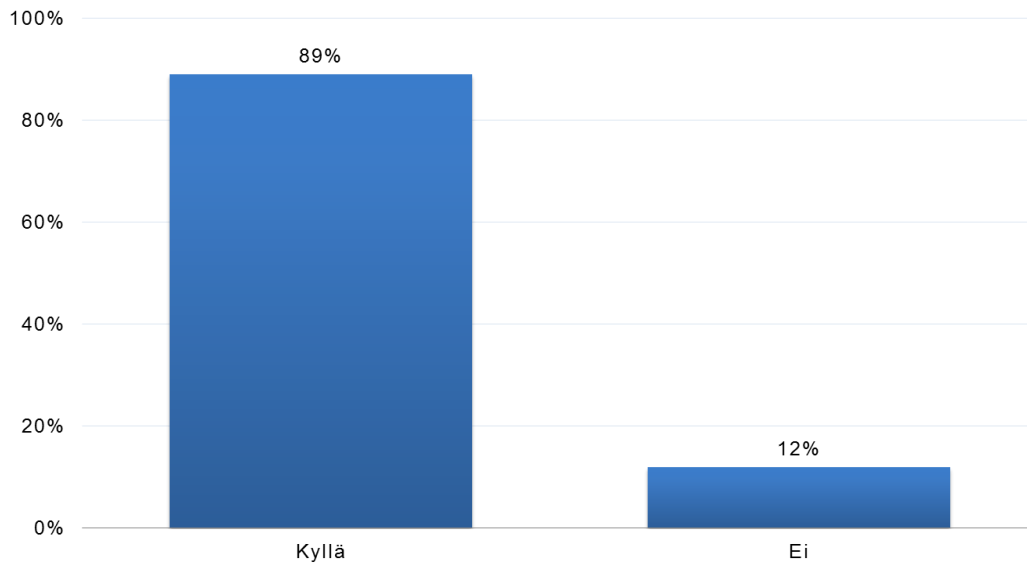
3.3 Vaikutukset työllisyyteen

Rakennusrahastotoiminnan kannalta keskeistä on parantaa Euroopan unionin alueen kilpailukykyä ja luoda uusia työpaikkoja. Uusien työpaikkojen syntyminen onkin ollut rakennusrahastotoiminnan keskeinen läpileikkaava teema usean ohjelmakauden ajan. Vähemmälle tarkastelulle on kuitenkin jäänyt se, että mikä vaikutus kehittämisyavustuksilla on olemassa olevien työpaikkojen säilymiseen – erityisesti koko rakennusrahastokauden aikana vallinneessa heikossa taloudellisessa tilanteessa.

Sähköisessä kyselyssä Pohjois-Savon alueen yrityksiä pyydettiin ottamaan kantaa kehittämistoimenpiteiden vaikutuksiin suhteessa työpaikkojen säilyttämiseen ja uusiin rekrytointeihin. Kuten alla olevasta kuvioista käy ilmi, niin **valtaosa vastanneista yrityksistä arvioi, että tehdyllä investoinnilla tai kehittämistoimenpiteellä on ollut vaikutusta heidän yrityksessään työpaikkojen säilymiseen.** Ainoastaan 12 prosenttia arvioi, että tällaisia vaikutuksia ei ole ollut.

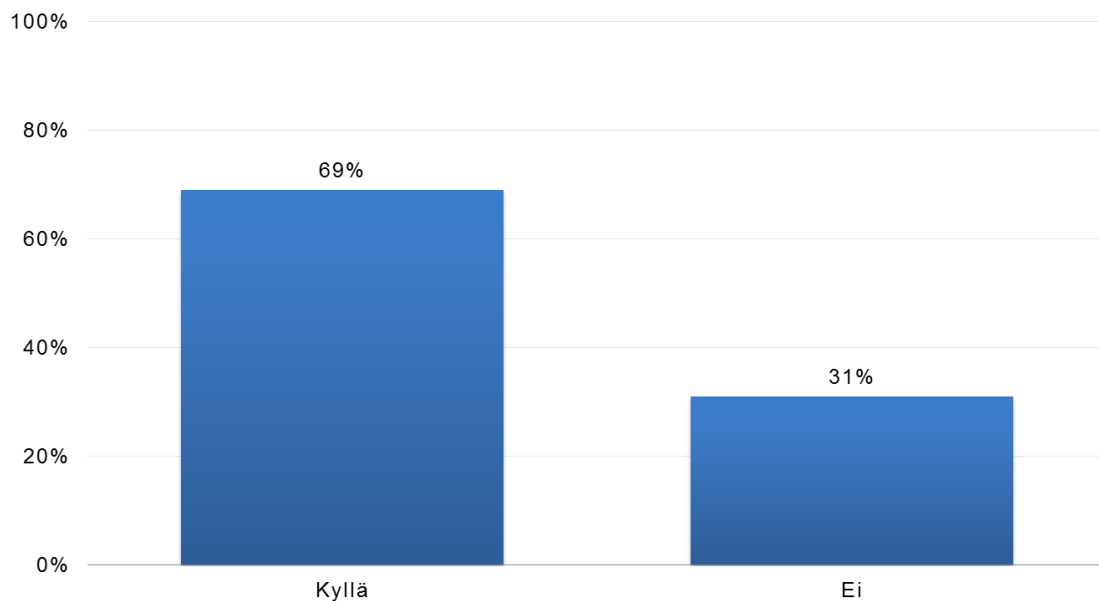
Yrityksiä pyydettiin myös arvioimaan henkilötyövuosina, mitkä ovat olleet tehtyjen kehittämistoimenpiteiden vaikutukset säilytettyjen työpaikkojen osalta. Vastausjakauma oli varsin laava eli yksittäiset yritykset arvioivat kehittämistoimenpiteiden säilyttäneen 0-70 henkilötyövuotta omassa yrityksessään. Keskilukuina tarkasteltuna vastausten keskiarvo oli 9,8 henkilötyövuotta ja vastaavasti mediaani 5 henkilötyövuotta. Vastausten kumulatiivinen tarkastelu osoittaa, että arvioi-

den perusteella toteutettujen kehittämistoimenpiteiden työpaikkoja säilyttävä vaikutus oli 45 yrityksen osalta yhteensä 439 henkilötyövuotta.

Kuvio 5: Kehittämistoimenpiteiden vaikutukset työpaikkojen säilymiseen

Vastaavaa tarkastelua voidaan suhteuttaa myös uusien työpaikkojen syntyyn. Kuten alla olevasta kuviosta käy ilmi **kyselyyn vastanneet yritykset arvioivat kehittämistoimenpiteiden vaikuttaneen uusien työpaikkojen syntyyn hieman vähemmän kuin olemassa olevien työpaikkojen säilymiseen.** Vastausjakaumien ero on 20 prosenttiyksikköä. Henkilötyövuosina tarkasteltuna kyselyyn vastanneet Pohjois-Savon yritykset arvioivat tehtyjen kehittämistoimenpiteiden luoneen yrityksissään uusia työpaikkoja 0-22 henkilötyövuoden välillä. Keskilukuina tarkasteltuna vastausten keskiarvo oli 7,1 henkilötyövuotta ja vastaavasti mediaani 3 henkilötyövuotta. Vastausten kumulatiivinen tarkastelu osoittaa, että arvioiden perusteella toteutettujen kehittämistoimenpiteiden työpaikkoja lisäävä vaikutus oli 41 yrityksen osalta yhteensä 291 henkilötyövuotta.

Kuvio 6: Kehittämistoimenpiteiden vaikutukset työpaikkojen syntyyn

Työllisyystarkastelun osalta voidaan toteuttaa myös hiukan arviointia. TUKI2000-listauksessa oli mukana kaiken kaikkiaan 211 yritystä, joille sähköinen kysely Pohjois-Savon alueella lähetettiin. Keskilukutarkastelun mukaan säilytettyjen työpaikkojen mediaani oli viisi henkilötyövuotta ja vastaavasti luotujen työpaikkojen mediaani kolme henkilötyövuotta. Selvityksen tekijöiden yritys-

ten tilinpäätösanalyysi paljasti, että 211 yrityksestä 26 oli asetettu konkurssitilaan tarkastelujakson aikana. Jos oletetaan, että jäljelle jäänyt yritysjoukko eli 185 yritystä kokonaisuutena noudattaisivat selvityskyselyyn vastanneiden yritysten tulosten jakaumaa ja keskilukuja työpaikkojen säilyttämisen ja uusien työpaikkojen luomisen osalta, niin voidaan arvioida, että tehtyjen kehittämistoimenpiteiden työpaikkoja säilyttävä vaikutus olisi ollut noin 925 henkilötyövuotta ja vastaavasti uusia työpaikkoja luova vaikutus 555 henkilötyövuotta.

Koska jakauma on vino, on mediaaniluvun lisäksi syytä ottaa arvioon mukaan myös keskiarvo-tarkastelu. Keskilukutarkastelun mukaan säilytettyjen työpaikkojen keskiarvo oli 9,8 henkilötyövuotta ja vastaavasti luotujen työpaikkojen keskiarvo 7,1 henkilötyövuotta. Jos edelleen oletetaan, että jäljelle jäänyt yritysjoukko eli 185 yritystä kokonaisuutena noudattaisivat selvityskyselyyn vastanneiden yritysten tulosten jakaumaa, niin voidaan arvioida, että tehtyjen kehittämistoimenpiteiden työpaikkoja säilyttävä vaikutus olisi ollut noin 1813 henkilötyövuotta ja vastaavasti uusia työpaikkoja luova vaikutus 1313 henkilötyövuotta.

Kokonaisuutena arvioinnin haarukka säilytettyjen työpaikkojen osalta on siis 925-1813 henkilötyövuotta ja vastaavasti luotujen työpaikkojen osalta 555-1313 henkilötyövuotta. Näihin arvioihin on kuitenkin syytä suhtautua varovaisesti ns. suuntaa-antavina arvioina, sillä ne sisältävät oletuksia, joita ei voida todentaa. Luvuissa ei ole myöskään huomioitu uusien työpaikkojen välillisiä työllisyysvaikutuksia.

TUKI2000-järjestelmään on syötetty hankkeita koskevaa indikaattoritietoa sekä hankkeen myöntövaiheessa että maksuvaiheessa. Työllisyyden osalta indikaattoritietona on tarkasteltu uusien työpaikkojen syntymistä. Pohjois-Savon yrityshankkeiden osalta hankkeiden myöntövaiheessa arvio kaikkien yrityshankkeiden yhteenlasketuista uusista työpaikoista oli yhteensä 1283 henkilötyövuotta. Maksuvaiheen osalta vastaava kokonaisarvio oli 1374 henkilötyövuotta.

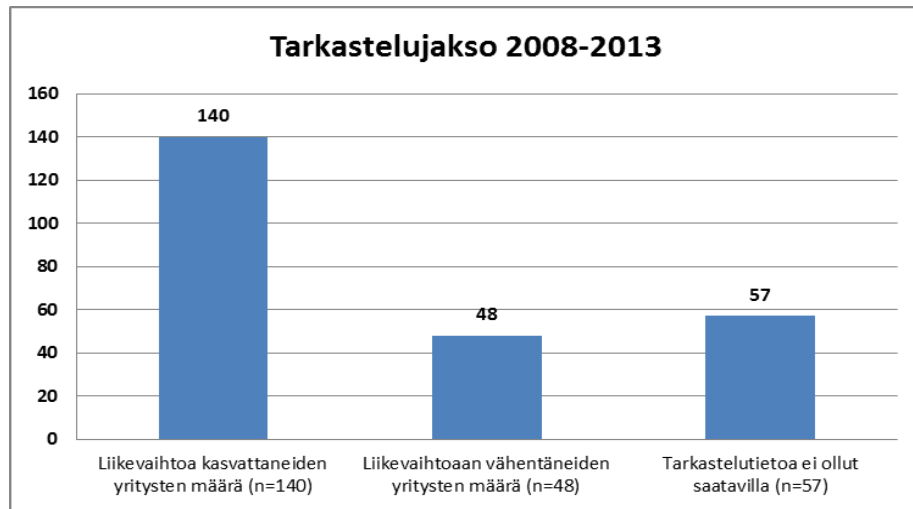
4. YRITYSANALYYSI

TUKI2000-seurantajärjestelmän indikaattoritietoihin on syötetty runsaasti kehittämishankkeiden oletettuihin vaikutuksiin liittyvää informaatiota. Indikaattorijärjestelmä ei kuitenkaan sisällä jälki-seurantadataa, vaikka järjestelmä mahdollistaa seurantadatan syöttämisen tietoihin. Tässä luvussa on tarkasteltu osittain rinnakkain TUKI2000-järjestelmään syötettyjä ennakoarvioita ja tarkasteltu niitä suhteessa tilinpäätösanalyysien tuottamaan aineistoon.

4.1 Liikevaihdon kasvu

Selvityksen tekijät keräsivät Pohjois-Savon osalta EAKR-ohjelmasta kehittämisavustusta saaneiden yritysten liikevaihtotietoja vuosien 2008-2013 väliseltä ajalta. Pohjois-Savon kehittämisavustusta saaneista yrityksistä 140 oli kasvattanut tarkastelujakson aikana liikevaihtoaan ja vastaavasti 48 yrityksen liikevaihto oli laskenut.⁸ Tulosta voidaan pitää varsin hyvänä ottaen huomioon yleisen heikon taloudellisen tilanteen.

⁸ Tarkastelussa on huomioitu tarkastelujaksolla yrityksen ensimmäisen ja viimeisimmän tilinpäätöksen mukainen liikevaihto

Kuvio 7: Liikevaihtoa kasvattaneiden ja vähentäneiden yritysten lukumäärä

Liikevaihdon kasvun määrää tarkasteltiin tilinpäätösten yhteydessä vuosittaisen liikevaihdon keskimääräisen kasvuprosentin avulla. Tarkastellun yritysjoukon liikevaihdon keskimääräisen vuosikasvun keskiarvo oli 21,1 prosenttia ja liikevaihdon kasvun keskimääräisen vuosikasvun mediaani oli 4,8 prosenttia. Ero selittyy luonnollisesti sillä, että tarkastelujakson aikana osa yrityksistä on onnistunut kasvattamaan liikevaihtoaan prosentuaalisesti merkittävästi.

Toimialakohtaiseen tarkasteluun otettiin 40 eniten liikevaihtoaan kasvattanutta yritystä. Nämä yritykset koostuivat joukosta, joka oli tarkastelujakson aikana onnistunut keskimäärin kasvattamaan liikevaihtoaan yli 30 prosenttia. Valtaosa oli kuitenkin henkilömäärältään hyvin pieniä yrityksiä, jotka eivät täydessä selvityksessä käytettyä kasvuyrityksen määritelmää, jota on tarkasteltu seuraavassa luvussa. Eniten liikevaihtoaan kasvattaneiden 40 yrityksen toimialajakauma on listattu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 5: Eniten liikevaihtoaan kasvattaneiden yritysten toimialajakauma

Toimiala	Yritysten lukumäärä	Tarkennus
C Teollisuus	16	Metallituotteiden valmistus (25), Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (23), Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus (26)
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	7	Arkkitehti- ja insinööripalvelut (71), Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen (72), Liikkeenjohdon konsultointi (70)
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	6	Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle (82), Matkatoimistojen palvelut (79)
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	3	Terveyspalvelut (86), Sosiaalihuollon laitospalvelut (87)
R Taiteet, viihde ja virkistys	3	Kirjastojen, arkistojen ja museoiden toiminta (91), Urheilutoiminta sekä huvi- ja virkistyspalvelut (93)
J Informaatio ja viestintä	2	Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta (62)
L Kiinteistöalan toiminta	1	Omien tai Leasing –kiinteistöjen vuokraus ja hallinta (682)
G Tukku- ja vähittäiskauppa	1	Tukkukauppa (46)
S Muu palvelutoiminta	1	Muut henkilökohtaiset palvelut (96)

TUKI2000-järjestelmään on myös koottu ennakoarvioita oletetusta liikevaihdon kasvusta. Myöntövaiheessa ennustetun liikevaihdon kasvuprosentin keskiarvo oli koko yritysjoukolla 96 prosenttia ja vastaavasti mediaani 38 prosenttia. Maksuvaiheessa vastaava arvioluku oli keskiarvon osalta 95 prosenttia ja mediaani 32 prosenttia. TUKI2000-järjestelmään ei ole kuitenkaan tunnustietoihin identifioitu tarkastelujakson pituutta. Tältä osin näiden arvioiden vertaaminen todellisiin liikevaihdon kokonaiskasvulukuihin ei välttämättä ole relevanttia.

4.2 Kasvuyritykset

Kasvuyrittäjyyden tutkimus on lisääntynyt viime aikoina. Muun muassa työ- ja elinkeinoministeriö on nostavat kasvuyritysselvityksessään esille kasvuyritysten merkityksen talouden uudistumisessa⁹. Kasvuyritysten on lukuisissa tutkimuksissa havaittu tuottavan hyvin merkittävän osan liikevaihdon ja työllisyyden kasvusta eri aloilla. Kasvuyritysten on havaittu luovan muuta yrityspopulaatiota enemmän uusia työpaikkoja sekä talouskasvua. Yritysten kasvun epäsuoria vaikutuksia pitkällä aikavälillä ovat tuottavuuden kasvu ja tästä seuraava hyvinvoinnin lisääntyminen.

Tässä työssä tarkasteltiin kasvuyritysten osuutta yrityspopulaatiosta soveltamalla OECD:n kasvuyritysten määritelmää. Tietoaineiston puutteellisuuden vuoksi pyrittiin yleisemmän yritysten henkilöstön kasvun tarkastelun sijaan tunnistamaan kasvuyrityksiä yrityspopulaation liikevaihdon kasvua tarkastelemalla. Tämä on OECD:n mukaan toinen - joskin esimerkiksi Suomessa harvemmin sovellettu - tapa tunnistaa kasvuyrityksiä yrityspopulaatiosta¹⁰. OECD (2010) määrittelee nopean kasvun yritykset ("high-growth enterprises") seuraavasti:

"Kaikki yritykset, jonka vuosittainen kasvu on enemmän kuin 20 %, kolmen vuoden ajalta, ja jotka työllistävät 10 tai enemmän työntekijää havaintojakson alussa. Kasvua mitataan työntekijämäärää ja liikevaihtoa mittaamalla."

Yllä esiteltyä määritelmää väljemmin soveltaen, selvityksen kohteena olevista kehittämisavustuksia saaneista yrityksistä, 10 täyttää yllämainitut kasvuyrittäjyyden kriteerit. Suhteutettuna tukea saaneiden yritysten kokonaismäärään voidaan todeta, että kasvuyritysten osuus on ollut noin 4 prosenttia, mikä on hyvin lähellä kansallista keskiarvoa (4,4 %)¹¹. Alla olevassa taulukossa on esitetty tunnistettujen kasvuyritysten osalta keskeisiä avainlukuja.

⁹ Työ- ja elinkeinoministeriö. (2012). *Kasvuyrityskatsaus 2012*.

¹⁰ OECD. (2010). *High-Growth Enterprises. What Governments Can Do to Make a Difference*.

¹¹ Työ- ja elinkeinoministeriö. (2012). *Kasvuyrityskatsaus 2012*.

Taulukko 6: Yritysjoukosta tunnistetut kasvuyritykset

Yrityksen liikevaihto 2012/2013	Yrityksen henkilömäärä (Tuki2000-tieto)	Liikevaihdon keskimääräinen kasvu	Yrityksen toimiala
11.049.000 €	21	47,4 %	(72) Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen
10.370.800 €	22	16,6 %	(14) Vaatteiden valmistus
37.460.000 €	47	81,0 %	(23) Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus
3.008.000 €	21	51,3 %	(25) Metallituotteiden valmistus
4.558.000 €	11	24,8 %	(31) Huonekalujen valmistus
20.210.000 €	38	65,6 %	(16) Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus
5.770.000 €	23	21,9 %	41 (Talonrakentaminen)
3.504.000 €	36	578 %	(28) Muiden koneiden ja laitteiden valmistus
3.348.700 €	14	15,7 %	(14) Vaatteiden valmistus
4.900.000 €	67	18,2 %	(28) Muiden koneiden ja laitteiden valmistus

Kasvuyritysten toimialakohtainen tarkastelu osoittaa, että kahdeksan yritystä kymmenestä toimii teollisuuden päätoimialalla, joka on myös Pohjois-Savon maakunnan alueen suurin tuensaajatoimiala. Vastaavasti kaksi kasvuyritystä toimii muilla päätoimialoilla.

Tämän selvitysraportin luvussa kaksi tarkasteltiin kehittämisavustuksia saaneen yritysjoukon osalta muun muassa keskimääräisiä avustuskokoja sekä tukea saaneiden yritysten toimialajakaumaa. Pohjois-Savon maakunnan osalta myönnettyjen avustusten volyymin keskiarvo oli 141.023 euroa ja avustusten määrän mediaani 36.127 euroa.

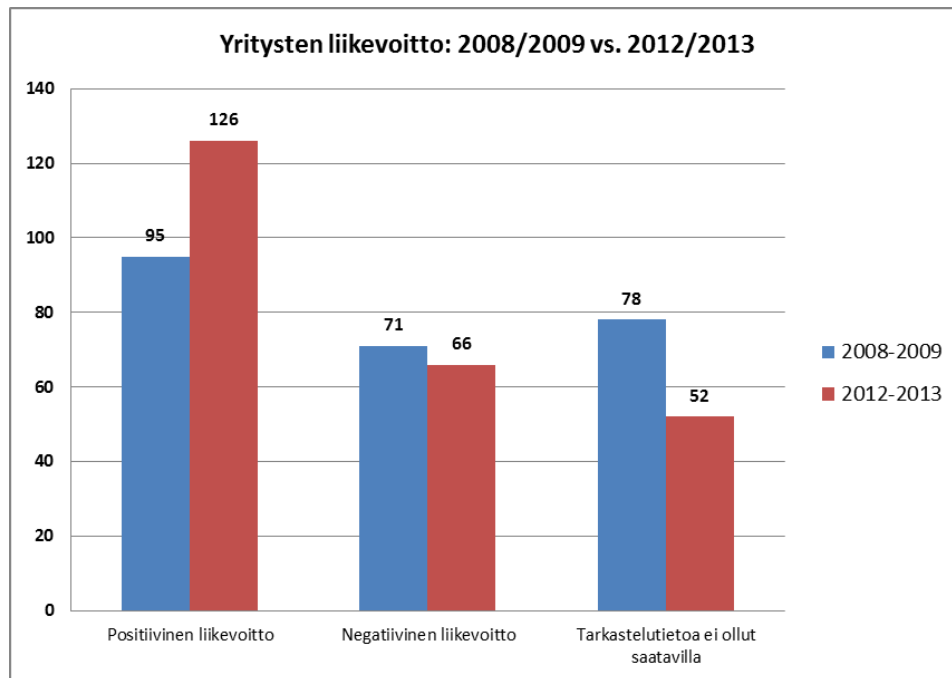
Yllämainittujen kasvuyritysten tarkastelu osoittaa niiden saaneen selvästi keskimääräistä enemmän yritystukea. Kasvuyrityksiin kohdistuneiden tukien osuus oli yhteensä noin 1,3 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 3,3 prosenttia myönnettyjen kehittämisavustusten kokonaisuudesta Pohjois-Savon alueella. Kasvuyritysten saamat kehittämisavustukset vaihtelivat 10.755 – 557.000 euron välillä. Alueen kasvuyritysten saamien tukien keskiarvo oli 132.375 euroa ja mediaani 69.457 euroa.

4.3 Liikevoitto

Kuten edellä olevat luvut osoittivat, niin liikevaihtoa kasvattaneiden EAKR-tukea saaneiden yritysten määrä on Pohjois-Savon alueella ollut varsin suuri. Lisäksi analyysi osoittaa, että joukosta löytyy myös tarkastelujaksolla väljästi tarkasteltuna OECD:n kasvuyrittäjyys-kriteerit täyttäviä yrityksiä. **Sen sijaan liikevoiton kehityksen tarkastelu osoittaa, että alueen yritysten kannattavuus on tarkastelujakson aikana heikentynyt.** Liikevoittoprosentit ovat keskimäärin laskeneet tarkastelujoukossa -59,2 prosenttia ja vastaavasti mediaanin avulla tarkasteltuna -26,0 prosenttia. Luvut kertovat liiketoiminnan kannattavuuden yleisestä heikkenemisestä alueella. EAKR-tukea saaneiden yritysten keskimääräiset liikevoittoprosentit Pohjois-Savon alueella ovat 2008-2013 välisenä aikana olleet keskimäärin -10,1 % ja mediaaniluvun avulla tarkasteltuna noin 3,1 %.

Vaikka liiketoiminnan kannattavuus näyttää tarkastelujakson aikana trendinä laskevan, niin siitä huolimatta liikevoittoa tai liiketappiota tehneiden yritysten lukumääräs-

sä on tapahtunut positiivista muutosta. Alla olevassa kuviossa on huomioitu kohdejoukossa tarkastelujakson alun (tilinpäätös vuodelta 2008 tai 2009) sekä lopun (tilinpäätös vuodelta 2012 tai 2013) tilanne. Kuten kuviosta käy ilmi, niin liikevoittoa tekevien yritysten lukumäärä on kasvanut ja vastaavasti tappiota tehneiden yritysten lukumäärä on vähentynyt.

Kuvio 8: Liikevoittoa tai tappiota tehneiden yritysten lukumäärä

4.4 Case-kuvaukset

Työn osana kartoitettiin kehittämisavustusten merkitystä yritysten näkökulmasta toteuttamalla tarkentavia yrityskohtaisia puhelinhaastatteluja. Haastatteluissa pyrittiin selvittämään, mikä merkitys kehittämis- tai investointiavustuksella on ollut yrityksen toimintaan ja mihin yritys on käyttänyt avustuksen. Haastateltavaksi valittiin yrityksiä, jotka olivat vastanneet selvityksen osana toteutettuun sähköiseen kyselyyn. Sähköisen kyselyn ja puhelinhaastattelun tiedot yhdistettiin tarkasteltavien yritysten tilinpäätöstietoihin, josta selviävät yritysten henkilöstömäärän sekä liikevaihdon kehitys vuosina 2009–2013.¹² Aineiston perusteella laadittiin alla esitellyt case-kuvaukset. Case-kuvauksissa on kuvattu yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitystä indeksipistein vuosien 2009 ja 2013 välillä (2009=100¹³). Kuvioon on myös lisätty sähköisen kyselyn perusteella saatu yritysten arvio investoinnin prosentuaalisesta vaikutuksesta liikevaihtoon ja liikevoittoon, työpaikkojen säilymiseen ja uusien työpaikkojen syntymiseen. On syytä huomioida, että liikevaihdon ja liikevoiton indeksitarkastelu perustuu yritysten tilinpäätöstietoihin, kun taas arvio investoinnin prosentuaalisesta vaikutuksesta liikevaihtoon ja liikevoittoon, säilytettyihin työpaikkoihin ja uusien työpaikkojen syntymiseen ovat yritysten omia arvioita.

Case-kuvaukset osoittavat, että yritykset kokevat kehittämis- ja investointiavustukset merkittäväksi toimintansa kannalta. Yritykset ovat pystyneet käynnistämään uusia investointeja, joiden nähdään vaikuttaneen positiivisesti yritysten tuotetarjoamaan sekä kilpailukykyyn. Liikevaihdon indeksitarkastelu kuitenkin osoittaa, että vuodet 2009–2013 ovat olleet haastavia tarkastelun kohteina olleille yrityksille. Henkilöstömäärän kehityksen osalta nähdään myös, että Pettersteel Oy:ta ja Kare Kuntoutus Oy:ta lukuun ottamatta tarkastellut yritykset eivät ole merkittävästi kasvattaneet henkilöstömääräänsä näinä vuosina.¹⁴ Yritysten omat arviot investointien työllistävästä (säilytetyt ja uudet työpaikat) vaikutuksista ovat kuitenkin melko positiivisia. Tämän voi osaltaan selittää toteutettujen kehittämis- ja laiteinvestointien paikallinen vaikutus yrityksen si-

¹² Henkilöstömäärän kehitystä ei pystytä esittämään kaikkien yritysten osalta puutteellisten tietojen vuoksi. Liikevaihdon kehitystä kuvaavat tiedot olivat pääosin saatavilla.

¹³ Hytar Oy:n kohdalla on kuvattu henkilöstömäärän ja liikevaihdon kehitystä vuosien 2008 ja 2013 välillä. (2008=100)

¹⁴ Nämä tiedot perustuvat saataville oleviin tilinpäätöstietoihin.

sällä. Investointien avulla on pystytty toteuttamaan esimerkiksi uusia tuotantolinjoja, ja näiden tuotantolinjojen työllistävä vaikutus voi olla yrityksen sisällä huomattava. Toisaalta korkeita arvioita saattaa selittää yritysten yleinen tendenssi arvioida investointi- ja kehittämisvaikutusten vaikutus myönteisessä valossa.

Case-kuvauksista saa kuitenkin hyvän kuvan siitä, mitä avustuksella on tehty, ja mitä lisäarvoa yritykset näkevät avustuksen tuoneen.

Taulukko 7 Lankarakenne Oy, case-kuvaus

CASE: LANKARAKENNE OY, KUOPIO

Lankarakenne Oy on metallirakenteiden ja niiden osien valmistukseen erikoistunut yritys.

Investoinnin avulla hankittiin tankoautomaattisorvi, jonka avulla voidaan valmistaa valuankkureita. Kyseinen laite hankittiin vanhojen laitteiden korvaajaksi. Uudella laitteella voidaan valmistaa sellaisia tuotteita, joita tarvitaan tulevaisuudessa.

Investoinnin jälkeen yritys on pystynyt aloittamaan kokonaan uuden tuotteen kehittämisen. Uuden tuotteen (valuankkurit) kehittäminen on jo pitkällä, mutta tuotteen tyyppihyvaksynnän saaminen kestää, joten yritys ei ole vielä pystynyt aloittamaan tuotteen myymistä. Alalla tuotekehitysprojektit kestävät pitkään, sillä tyyppihyvaksynnän saaminen kestää.

Investointiavustuksen lisäarvo oli tässä tapauksessa hyvin merkittävä yrityksen kannalta, sillä kyseistä investointia ei olisi tehty ilman investointitukea. Pitkällä aikavälillä tuki tuo yritykselle lisää liikevaihtoa, kun tuotteen myymisessä päästään alkuun.

Olisitteko toteuttaneet investoinnin/kehittämistoimenpiteen mikäli ette olisi saaneet siihen julkista tukea?

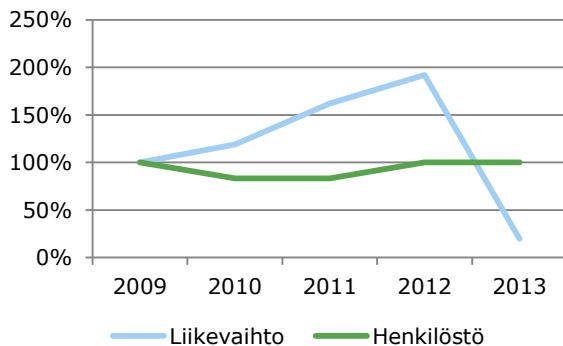
Kyllä, ja samassa mittakaavassa

Kyllä, mutta pienemmässä mittakaavassa

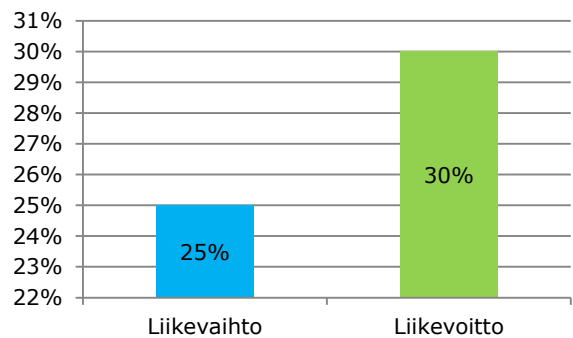
Investointi tai kehittämistoimenpide olisi toteutettu myöhemmin

Investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)

Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon (Kumulatiivinen kehitys tuen saamisesta nykyhetkeen)

Säilytetyt työpaikat:

Yrityksen arvio investoinnin avulla säilytetyistä henkilötyövuosista:

10

Uudet työpaikat:

Yrityksen arvio investoinnin avulla luoduista työpaikoista (htv):

1

Taulukko 8 Oplatek Group Oy, case-kuvaus

CASE: OPLATEK GROUP OY, LEPPÄVIRTA																						
<p>Oplatek Group Oy:n päätoimialana on optiikan ja kuituoptiikan komponenttien sekä kokoonpanojen sopimusvalmistus, jossa hyödynnetään omaa erikoisosaamista optisen kuidun vetämisessä, lasinpuristuksessa, ohutkalvopinnoituksessa sekä koneistuksessa.</p> <p>Yritykselle myönnettiin investointitukea Yritystoiminnan edistäminen -toimintalinjasta. Investointien avulla yritys osti pienikokoisen työstökeskuksen. Investointituki muodosti n. 33 % investoinnin kokonaiskuluista.</p> <p>Investoinnilla varmistettiin, että yritykseltä löytyy riittävästi koneistuskapasiteettia. Tuki nopeutti yrityksellä tärkeän investoinnin tekemistä haastavassa taloustilanteessa (vuonna 2009). Investointi olisi kuitenkin tehty jollain aikataululla, sillä yritys toimii alalla, jossa tuotantoon käytetyt koneet ja laitteet vanhenevat nopeasti.</p> <p>Investointi kohdistui yrityksen strategian mukaisiin investointeihin, eli tukea ei käytetty ns. ylimääräisten investointien toteuttamiseen. Yrityksen näkökulmasta tuki nopeutti yrityksen omien suunnitelmien toteuttamista. Tämä oli keskeisin tuen tuoma lisäarvo yrityksen näkökulmasta.</p>																						
<p>Olisitteko toteuttaneet investoinnin/kehittämistoimenpiteen mikäli ette olisi saaneet siihen julkista tukea?</p> <p style="padding-left: 40px;">Kyllä, ja samassa mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">☒ Kyllä, mutta pienemmässä mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">Investointi tai kehittämistoimenpide olisi toteutettu myöhemmin</p> <p style="padding-left: 40px;">Investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu</p>																						
<p style="text-align: center;">Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)</p> <table border="1" style="margin-top: 10px;"> <caption>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Liikevaihto</th> <th>Henkilöstö</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2009</td> <td>100%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>100%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>~2500%</td> <td>~2500%</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>4000%</td> <td>4000%</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö	2009	100%	100%	2010	100%	100%	2011	~2500%	~2500%	2012	4000%	4000%	<p style="text-align: center;">Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon (Kumulatiivinen kehitys tuen saamisesta nykyhetkeen)</p> <table border="1" style="margin-top: 10px;"> <caption>Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon</caption> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Prosentti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liikevaihto</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Liikevoitto</td> <td>30%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Prosentti	Liikevaihto	30%	Liikevoitto	30%
Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö																				
2009	100%	100%																				
2010	100%	100%																				
2011	~2500%	~2500%																				
2012	4000%	4000%																				
Kategoria	Prosentti																					
Liikevaihto	30%																					
Liikevoitto	30%																					
<p>Säilytetyt työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla säilytetyistä henkilötyövuosista: 4</p>	<p>Uudet työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla luoduista työpaikoista (htv): 2</p>																					

Taulukko 9 Hytar Oy, case-kuvaus

CASE: HYTAR OY (AVS-GROUP FINLAND)																					
<p>Teollisuusautomaatioon erikoistunut Hytar Oy on öljy- ja vesihydrauliikan komponenttien sekä -järjestelmien valmistaja ja maahantuojaja.</p> <p>Yritys sai EAKR-ohjelmasta investointitukea. Investointituki käytettiin kone- ja laiteinvestointeihin. Yritys hankki rahoituksen avulla hydrauliiikaputken taivutuskoneen sekä muuta koneen edellyttämää laitteistoa. Tuki muodosti 25 % kokonaisinvestoinnista. Hydrauliiikaputken taivutuskoneen avulla yritys pystyy tuottamaan uudentyyppisiä hydrauliiikaputkia kasvavalle markkinalle. Pääasiallisia asiakkaita ovat muut laiterakentajat.</p> <p>Yrityksen näkökulmasta investointituen lisäarvo oli se, että yritys pystyi nopeammalla aikataululla tuomaan markkinoille uudenlaisen tuotteen. Yritys olisi tehnyt laiteinvestoinnin joka tapauksessa, mutta pienemmässä muodossa eikä yhtä monipuolisena. Yrityksen mukaan laiteinvestointi on tuonut yritykselle uusia asiakkaita ja vahvistanut yhteistyötä nykyisten asiakkaiden kanssa, kun yrityksellä on tarjota myös uusia tuotteita. Investointi on tukenut yrityksen kasvusuunnitelmaa, ja yritys on palkannut investoinnin myötä uusia työntekijöitä. Toteutetut investoinnit ovat olleet yrityksen kasvustrategian mukaisia.</p>																					
<p>Olisitteko toteuttaneet investoinnin/kehittämistoimenpiteen mikäli ette olisi saaneet siihen julkista tukea?</p> <p>☐ Kyllä, ja samassa mittakaavassa</p> <p>☒ Kyllä, mutta pienemmässä mittakaavassa</p> <p>☐ Investointi tai kehittämistoimenpide olisi toteutettu myöhemmin</p> <p>☐ Investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu</p>																					
<p>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2008=100)</p> <table border="1"> <caption>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2008=100)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Liikevaihto (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2008</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>90</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>85</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>95</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Liikevaihto (%)	2008	100	2009	50	2010	80	2011	90	2012	85	2013	95	<p>Yrityksen arvio investoinnin prosentuaalisesta vaikutuksesta liikevaihtoon ja liikevoittoon (Kumulatiivinen kehitys tuen saamisesta nykyhetkeen)</p> <table border="1"> <caption>Yrityksen arvio investoinnin prosentuaalisesta vaikutuksesta liikevaihtoon ja liikevoittoon</caption> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Prosentti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liikevaihto</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Liikevoitto</td> <td>7%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Prosentti	Liikevaihto	10%	Liikevoitto	7%
Vuosi	Liikevaihto (%)																				
2008	100																				
2009	50																				
2010	80																				
2011	90																				
2012	85																				
2013	95																				
Kategoria	Prosentti																				
Liikevaihto	10%																				
Liikevoitto	7%																				
<p>Säilytetyt työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla säilytetyistä henkilöstövuosista:</p>	<p>5</p>																				
<p>Uudet työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla luoduista työpaikoista (htv):</p>	<p>5</p>																				

Taulukko 10 Ergo-kalusteet Oy, case-kuvaus

CASE: ERGO-KALUSTEET OY, KARTTULA

ERGO-kalusteet on puusta, muovista ja erityisesti hygieniakohteissa käytetystä Corianista valmistettujen kalusteratkaisujen, koneistuksien ja erikoismuovikoneistuksien valmistaja. Yritys tekee kaitinkoteloita, kalusteratkaisuja, erikoismuovikoneistuksia pääasiassa konepajoille sekä erikoispuukoneistuksia.

Investointi/kehittämisavustus käytettiin yrityksen tuotekehitysprojekteihin, joiden avulla kehitettiin yrityksen omia valmistustekniikoita ja -menetelmiä sekä yrityksen tuotteiden tuotteistamista. Tuotekehitysprojekteissa kehitettiin erityisesti yrityksen tuotantovälineitä, koulutettiin yrityksen henkilökuntaa, tutkittiin eri materiaaleja yrityksen tuotantoon liittyen ja tarkasteltiin muun muassa eri materiaalien ominaisuuksia yrityksen tuotannon näkökulmasta. Tutkimustyöhön ja (tiettyiltä osin) henkilökunnan koulutukseen käytettiin ulkopuolisia oppilaitoksia, yrityksiä ja konsultointia. EAKR-osarahoitus kattoi 50 % rahoituskuluista. Tuotekehitysprojektien aikana kehitettiin n. 15 uutta tuotetta, joista noin kymmenellä tuotteella on ollut markkinoinnillista merkitystä.

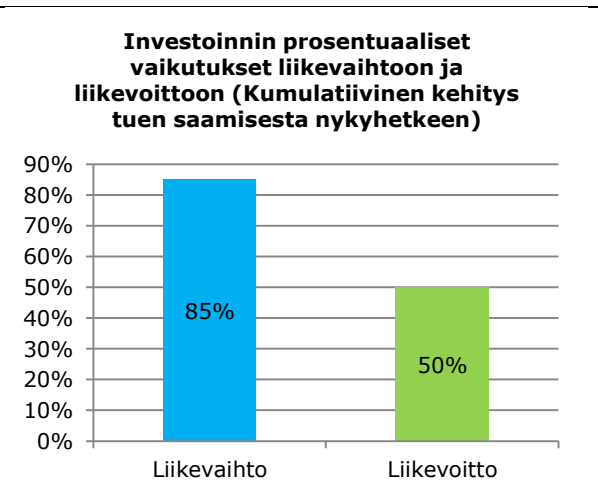
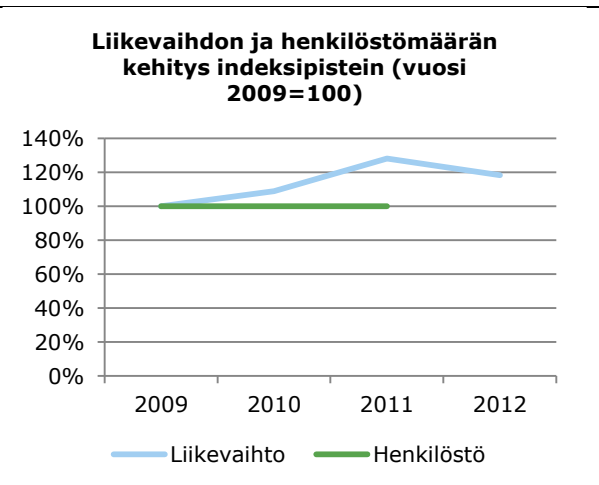
Ilman tukea yrityksen tuotteiden kehittäminen olisi jäänyt vähemmälle. Yritys on suuntautunut kapeampiin markkinasegmentteihin, joiden tuotteet uusiutuvat hyvin nopeasti. Markkinoille tarvitaan uusia tuotteita nopeammalla aikataululla, ja yrityksen on uskallettava erikoistua kaiken aikaa ja luoda uusia tuotteita. Yrityksen markkinoilla säilymisen edellytyksenä on, että tekniikkaa on kehitettävä jatkuvasti. EAKR-rahoitetut hankkeet ovat edistäneet tätä tavoitetta.

Lisäksi tuen avulla on onnistuttu työllistämään merkittävä määrä työntekijöitä ja luomaan yhteistyökumppaneiden kautta paljon uutta liiketoimintaa. Rahoitus on myös edistänyt uusien yhteistyökuvioiden syntymistä.

Yrityksen näkökulmasta tuotekehitysprojektien varsinainen tulos syntyy pidemmällä aikavälillä, kyseisen yrityksen tapauksessa noin 3-4 vuoden kuluttua. EAKR-rahoituksella toteutetut tuotekehitysprojektit näkyvät nyt yrityksen liikevaihdon kasvuna, eli noin neljä vuotta tuotekehityshankkeiden käynnistämisestä. Yrityksen liikevaihto on vuonna 2014 kasvanut noin 10 %:n verran, ja kasvu kohdistuu juuri uusiin tuotteisiin.

Olisitteko toteuttaneet investoinnin/kehittämistoimenpiteen mikäli ette olisi saaneet siihen julkista tukea?

- Kyllä, ja samassa mittakaavassa
- Kyllä, mutta pienemmässä mittakaavassa
- Investointi tai kehittämistoimenpide olisi toteutettu myöhemmin
- Investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu

Säilytetyt työpaikat:
Yrityksen arvio investoinnin avulla säilytetyistä henkilötyövuosista: **17**

Uudet työpaikat:
Yrityksen arvio investoinnin avulla luoduista työpaikoista (htv): **4**

Taulukko 11 E-Klinikka Oy, case-kuvaus

CASE: E-KLINIKKA OY (VIVIA OY), KARTTULA																						
<p>eKlinikka-palvelun tuottaa Vivia Oy, joka on Karttulan Erikoislääkäripalvelut Oy:n ja Kuopion yliopiston asiantuntijoiden vuonna 2006 perustama terveyspalveluyritys. E-Klinikka tarjoaa tutkimukseen perustuvia etä- ja konsultaatiopalveluja internetissä. Tarjottuja erikoispalveluita ovat lääketieteeseen, ravitsemustieteeseen ja farmasian erikoispalvelut.</p> <p>E-Klinikka perustettiin vuonna 2006 perustettu osana ISIT-ohjelmaa. Kehittämisyavustusta haettiin E-Klinikan kehittämiseen. Kehittämisyavustus käytettiin uuden, kuluttajille suunnatun internet-portaalin avaamiseen. Käytännössä kehittämisyavustuksen avulla toteutettiin ohjelmointia, eli uusi portaalit ja portaalin takana oleva ohjelmisto ja esimerkiksi portaalin edellyttämiä sähköisiä lomakkeita.</p> <p>Nykyinen internet-portaali on toinen versio portaalista. Saatu tuki käytettiin toisen version luomiseen. Käytännössä portaalin toinen versio mahdollisti uusien asiakkaiden saamisen, sillä portaalin toinen versio suunnattiin yksityisille kuluttajille. (E-Klinikan ensimmäinen versio oli suljettu terveysjärjestelmä, eikä se ollut avoin kuluttajille.) E-Klinikka 2 avattiin kuluttajille. Tuki täten mahdollisti yrityksen laajentumisen laajemmille markkinoille.</p> <p>EAKR-kehittämisyavustusten merkitys on ratkaiseva, koska yritys on perheyrittäjä. Rahoituksen 50-50-periaate on mahdollistanut sen, että yritys on voinut jatkaa liiketoimintansa kehittämistä siitä huolimatta, että taloustilanne (erit. kuntapuolella) on ollut hyvin haastava viimeisien vuosien aikana.</p>																						
<p>Olisitteko toteuttaneet investoinnin/kehittämistoimenpiteen mikäli ette olisi saaneet siihen julkista tukea?</p> <p style="padding-left: 40px;">Kyllä, ja samassa mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">Kyllä, mutta pienemmässä mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">✗ Investointi tai kehittämistoimenpide olisi toteutettu myöhemmin</p> <p style="padding-left: 40px;">Investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu</p>																						
<p>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)</p> <table border="1"> <caption>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Liikevaihto</th> <th>Henkilöstö</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2009</td> <td>100%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>~110%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>~130%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>~120%</td> <td>100%</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö	2009	100%	100%	2010	~110%	100%	2011	~130%	100%	2012	~120%	100%	<p>Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon (Kumulatiivinen kehitys tuen saamisesta nykyhetkeen)</p> <table border="1"> <caption>Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon (Kumulatiivinen kehitys tuen saamisesta nykyhetkeen)</caption> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Prosentuaalinen vaikutus</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liikevaihto</td> <td>65%</td> </tr> <tr> <td>Liikevoitto</td> <td>65%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Prosentuaalinen vaikutus	Liikevaihto	65%	Liikevoitto	65%
Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö																				
2009	100%	100%																				
2010	~110%	100%																				
2011	~130%	100%																				
2012	~120%	100%																				
Kategoria	Prosentuaalinen vaikutus																					
Liikevaihto	65%																					
Liikevoitto	65%																					
<p>Säilytetyt työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla säilytetyistä henkilötyövuosista: 6</p>	<p>Uudet työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla luoduista työpaikoista (htv): 7</p>																					

Taulukko 12 Pettersteel Oy, case-kuvaus

CASE: PETTERSTEEL OY, KUOPIO																									
<p>PetterSteel Oy on vuonna 2008 perustettu metallituotteiden valmistukseen erikoistunut yritys, jonka ydintoimintana on rakennuspelttilistan valmistaminen ja asentaminen.</p> <p>Investoinnin avulla toteutettiin 127 000 euron laiteinvestointi. Investointirahoitus muodosti osan tätä investoinnista. Käytännössä yritys hankki tehtaallaan uuden tuotantolinjan investoinnin avulla. Tuotantolinja on rakennuspellin/ohutlevytuotteen valmistamiseen tarkoitettu tuotantolinja.</p> <p>Tuotantolinjainvestointi olisi toteutettu joka tapauksessa pidemmällä aikavälillä. Investointituki kuitenkin mahdollisti tuotantolinjan rakentamisen ja tuotannon aloittamisen hyvään aikaan, ja yritys pystyi täten tuottamaan rakennuspeltejä markkinoille nopeammalla aikataululla. Investointituki mahdollisti investoinnin paremman ajoittamisen.</p> <p>Toinen investointituen lisäarvo oli, että yrityksen asiakkaat kokivat, että yritys on luotettava, kun yritykselle myönnettiin investointitukea laiteinvestointeihin. Tietyllä tapaa investointituki siis lisäsi yrityksen toiminnan uskottavuutta.</p> <p>Ennen kaikkea investointituki mahdollisti yritykselle lisämyynnin, kun yritys pystyi tuottamaan tuotteitaan nopeammin markkinoille. Yritys pystyi myös kehittämään investoinnin avulla uudentyyppistä toimintamallia. Investointi mahdollisti ns. yrityksen tuotteistuspaletin nopeuttamisen, eli yritys pystyi nopeuttamaan aikaa, joka yrityksellä kestää toimittaa tuotteita asiakkaalle. Uuden tuotantolinjan ansiosta yritys pystyy toimittamaan tuotteita asiakkaille ympäri Suomea kolmen työpäivän sisällä.</p>																									
<p>Olisitteko toteuttaneet investoinnin/kehittämistoimenpiteen mikäli ette olisi saaneet siihen julkista tukea?</p> <p style="padding-left: 40px;">Kyllä, ja samassa mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">Kyllä, mutta pienemmässä mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">☒ Investointi tai kehittämistoimenpide olisi toteutettu myöhemmin</p> <p style="padding-left: 40px;">Investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu</p>																									
<p>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)</p> <table border="1"> <caption>Liikevaihto ja Henkilöstö (indeksipistein, 2009=100)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Liikevaihto</th> <th>Henkilöstö</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2009</td> <td>100%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>~110%</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>100%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>150%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>300%</td> <td>165%</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö	2009	100%	100%	2010	~110%	0%	2011	100%	100%	2012	150%	100%	2013	300%	165%	<p>Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon (Kumulatiivinen kehitys tuen saamisesta nykyhetkeen)</p> <table border="1"> <caption>Investoinnin vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon</caption> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Prosentuaalinen vaikutus</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liikevaihto</td> <td>250%</td> </tr> <tr> <td>Liikevoitto</td> <td>165%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Prosentuaalinen vaikutus	Liikevaihto	250%	Liikevoitto	165%
Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö																							
2009	100%	100%																							
2010	~110%	0%																							
2011	100%	100%																							
2012	150%	100%																							
2013	300%	165%																							
Kategoria	Prosentuaalinen vaikutus																								
Liikevaihto	250%																								
Liikevoitto	165%																								
<p>Säilytetyt työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla säilytetyistä henkilötyövuosista: 8</p>	<p>Uudet työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla luoduista työpaikoista (htv): 22</p>																								

Taulukko 13 Kare Kuntoutus Oy, case-kuvaus

CASE: KARE KUNTOUTUS OY, PIELAVESI																						
<p>Vuonna 2002 Pielavedellä toimintansa aloittanut Karekuntoutus on erikoistunut sijaishuollon erityisyksikköhoitoon, perhekuntoutukseen ja lastensuojelun avopalveluihin. Karekuntoutuksella on kolme lastenkotia: Karekoti, Puistotien lastenkoti, arviointi- ja vastaanotto yksikkö PoKeLa sekä Family-Care perheyksikkö. PoKeLa sijaitsee Keiteleellä ja muut yksiköt Pielavedellä. Karekuntoutus hoitaa 12-18-vuotiaita huostaan otettuja tai avohuollon tukitoimin sijoitettuja erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Toiminnan painopistealueita ovat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koulu, oppimisvaikeuksien tuki 2) laaja-alainen kuntoutus 3) perhetyö ja perhekuntoutus <p>Tukea haettiin lastenkotitoiminnan kehittämiseen. Hankkeella kehitettiin perhekuntoutuksen mallia. Hankkeen tarkoituksena oli luoda yritykselle perhekuntoutuksen konsepti. Perhekuntoutuksen uuden konseptin avulla pyritään kohentamaan lapsen psyykkistä kuntoutusta ja olosuhteita ja tekemään se yhdessä perheen kanssa. Toisin sanoen pyritään korjaamaan huostaanottoon johtaneita syitä, jotta laitoksessa vietetty aika olisi kutakuinkin lyhyt.</p> <p>Tuki mahdollisti uuden työtavan luomisen. Työtapaa sovelletaan sijoitettujen lasten kanssa työskentelevien työhön. Uusi perhekuntoutuksen konsepti sisältää myös perheiden laitoskuntoutusjaksoja. Tuen avulla luotiin uusi työtapa ja uusia työpaikkoja. Hankkeen myötä syntyi 2-3 uutta työpaikkaa.</p> <p>EAKR-tukien merkitys on ollut yrityksen toiminnan näkökulmasta merkittävä. Tässä tapauksessa tuki on mahdollistanut yritykselle uuden toiminnan kehittämisen. (Yritys on, uusi, alkava yritys.) Ilman tukea yritys ei olisi lähtenyt kehittämishankkeeseen - ainakaan samalla aikataululla.</p>																						
<p>Olisitteko toteuttaneet investoinnin/kehittämistoimenpiteen mikäli ette olisi saaneet siihen julkista tukea?</p> <p style="padding-left: 40px;">Kyllä, ja samassa mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">Kyllä, mutta pienemmässä mittakaavassa</p> <p style="padding-left: 40px;">☒ Investointi tai kehittämistoimenpide olisi toteutettu myöhemmin</p> <p style="padding-left: 40px;">Investointia tai kehittämistoimenpidettä ei olisi toteutettu</p>																						
<p>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)</p> <table border="1"> <caption>Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys indeksipistein (vuosi 2009=100)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Liikevaihto</th> <th>Henkilöstö</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2009</td> <td>100%</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>~160%</td> <td>~160%</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>~155%</td> <td>~155%</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>~150%</td> <td>~150%</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö	2009	100%	100%	2010	~160%	~160%	2011	~155%	~155%	2012	~150%	~150%	<p>Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon (Kumulatiivinen kehitys tuen saamisesta nykyhetkeen)</p> <table border="1"> <caption>Investoinnin prosentuaaliset vaikutukset liikevaihtoon ja liikevoittoon</caption> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Prosentti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liikevaihto</td> <td>35%</td> </tr> <tr> <td>Liikevoitto</td> <td>40%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategoria	Prosentti	Liikevaihto	35%	Liikevoitto	40%
Vuosi	Liikevaihto	Henkilöstö																				
2009	100%	100%																				
2010	~160%	~160%																				
2011	~155%	~155%																				
2012	~150%	~150%																				
Kategoria	Prosentti																					
Liikevaihto	35%																					
Liikevoitto	40%																					
<p>Säilytetyt työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla säilytetyistä henkilötyövuosista:</p>	<p style="font-size: 48pt; font-weight: bold;">20</p>																					
<p>Uudet työpaikat:</p> <p>Yrityksen arvio investoinnin avulla luoduista työpaikoista (htv):</p>	<p style="font-size: 48pt; font-weight: bold;">8</p>																					

5. INFRA-HANKKEET

Tässä selvityksessä on EAKR-ohjelmasta tuettuja infra-hankkeita tarkasteltu Pohjois-Savon maakunnan alla olevassa taulukossa esitetyllä kohdejoukolla. Hankkeiden osalta esitetään lyhyesti hankkeen sisältö sekä arvio hankkeen tuloksista ja vaikutuksista. Hankkeen toimeenpanon, tulosten ja vaikutusten analysoimiseksi haastateltiin hankkeesta vastanneiden ja hankkeen sisällön ja etenemisen tuntevia kuntien/kaupunkien asiantuntijoita.

5.1 Perusrakenteen investointihankkeiden merkitys Pohjois-Savon näkökulmasta

Perusrakenteen investointitukien myöntämisen taustalla vaikuttava laaja tavoite on Pohjois-Savon alueen kehittyminen siten, että alueella vallitsevat suotuisat, taloudellista toimeliaisuutta tukevat olosuhteet. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi keskeisiksi nähtyjen maantieteellisten alueiden kehittämistä siten, että alueet paremmin mahdollistavat yritysten sijoittumisen alueella tai olemassa olevien yritysten laajentumiset alueella. Vaihtoehtoisesti perusrakenteen investointitulla on voitu esimerkiksi edistää tietyn, matkailun näkökulmasta keskeiseksi nähdyn alueen kehittymistä. Olennaista investoinneissa usein on, että yksittäisen kunnan tai kaupungin ei ole mahdollista toteuttaa investointia samassa aikataulussa ja mittakaavassa. Rahoitettujen infrahankkeiden osalta rahoituspäätösten taustalla vaikuttivat lisäksi vuonna 2008 alkaneen talouskriisin vaikutukset Pohjois-Savoon ja tästä seurannut tarve tukea taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymistä. Perusrakenteen investointien nähdään vipuvaikutuksensa kautta mahdollistavan muita investointeja.

Vaikutusketju investointien toteuttamisesta varsinaisten uusien työpaikkojen syntymiseen on pitkä - voidaan puhua kymmenestäkin vuodesta. Ei myöskään voida pitää millään tapaa täysin varmana, että uusia työpaikkoja itse asiassa syntyy, sillä talouden kehityksen pidemmän aikavälin arviointi on joka tapauksessa haastavaa. Perusrakenteen investointeja pidetään kuitenkin Pohjois-Savossa vaikutusten etukäteisarvioinnin vaikeudesta riippumatta merkittävänä alueen kehityksen kannalta. Nähdään, että investoinnit mahdollistavat talouden toimintaympäristön kehittymisen alueella siitä huolimatta, että Pohjois-Savo on pääomavaltaisesti ja mm. saavutettavuuden näkökulmasta esimerkiksi Etelä-Suomea haastavammissa tilanteissa. Perusrakenteen investointihankkeiden **vipuvaikutus** nähdään merkittävänä. Nähdään, että investointien myötä toteutetut rakenteelliset uudistukset edistävät muita investointeja alueille.

Yksittäisen perusrakenteen investointihankkeen rahoitusta edeltää hankkeen merkityksen tarkastelu hankerahoittajan toimesta. Rahoitusta hakeneita tahoja haastatellaan ja rahoitusta hakeneiden hankkeiden aluetaloudellista merkitystä tarkastellaan kunnan/kaupungin, seutukunnan ja maakunnan näkökulmasta. Esitettyjen hankkeiden osalta on ennen rahoituspäätöstä laajasti pohdittu, synnyttävätkö hankkeet taloudellista toimeliaisuutta ja muita toivottuja aluetaloudellisia vaikutuksia. Rahoitetut hankkeet on siis priorisoitu sen perusteella, että niiden nähdään erityisen hyvin istuvan Pohjois-Savon aluekehityksellisiin tavoitteisiin. Tämä selittää osaltaan sen, miksi tämän arvioinnin osana tarkasteltuja infrahankkeita on ”uskallettu” lähteä rahoittamaan, vaikka hankkeiden etukäteisvaikutuksista ei voida esittää muuta kuin hyvin summittainen arvio. Hankkeen tiedetään jo rahoitusvaiheessa istuvan melko hyvin aluekehitykselliseen kokonaisuuteen.

Taulukko 14: Tarkastelun kohteena olleet infrahankkeet

Kunta/kaupunki	Tarkasteltava hanke	Hankkeen toteutusaika
Iisalmen kaupunki	A32396, Soinlahden teollisuusalueen rakentaminen	2013-2014
Keiteleen kunta	A32212, Keiteleen yritysinfra	2012-2013
Keiteleen kunta	A32213, Lossisaaren matkailu	2012-2013
Kiuruveden kaupunki	A31582, Sermetin teollisuusalueen infran rakentaminen	2011-2012

Kuopion kaupunki	A30324, Matkuksen eritasoliittymä	2008
Kuopion kaupunki	A30944, Matkuksen-Kylmämäen yritysalueen maa- ja vesirakennustyöt sekä kaukolämpö ja energiahuollon rakentaminen, vaihe 2	2009-2010
Kuopion kaupunki	A32119, Matkakeskuksen alueen kehittäminen	2012-2014
Kuopion kaupunki	A32669, Niilsän Tahkon keskustan alueen matkailuinfran kehittäminen	2013-2014
Leppävirran kunta	A32679, Areenainfra	2014
Suonenjoen kaupunki	A32583, Suonenjoen uuden jäteveden puhdistamon infra	2013

5.2 Soinlahden teollisuusalueen rakentaminen

Hankkeen sisältö

Soinlahden uuden teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentamistyö on osa laajempaa teollisuusalueen kehittämishanketta Iisalmella. Projektin keskeisenä toimenpiteenä rakennetaan Soinlahden teollisuusalueelle alueelle uusi kunnallistekniikka. Projektissa tavoitellaan parannuksia elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiin. Hankkeen tavoitteena on tukea alueen talouden uudistumista.

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen toimeenpano onnistui hyvin. Rahoituspäätös, kilpailuttaminen ja urakka ovat kaikki toteutuneet hankesuunnitelman mukaisesti. Hanke valmistui syyskuussa 2014. Alueen markkinointi yrityksille alkaa syksyllä. Yritykset pääsevät aikaisintaan muuttamaan alueelle ensi keväänä. **Hankkeen tavoitteena on, että alueelle saadaan puualan yrityksiä ja bioteollisuutta olemassa olevan tuotannon jatkeeksi.** Alue täydentää olemassa olevaa aluetta teollisuusalueella. Hankkeen vaikutusten arviointia on tässä vaiheessa haasteellista toteuttaa, sillä yritysten sijoittuminen alueelle voi kestää kymmenisen vuotta. Huomioitavaa kuitenkin on, että lähialueelle on sijoittumassa uusia yrityksiä. Soinlahden teollisuusalueen viereiselle alueelle on sijoittumassa bioöljytehdas. Lisäksi alueen vieressä sijaitsee lämpöpuutehdas. Nähdään, että näiden yritysten sijainti alueen läheisyydessä lisää mahdollisuuksia muiden alan yritysten sijoittumiseen alueelle. Hankkeen vaikutusten etukäteisarvio (110 uutta työpaikkaa ja 11 uutta yritystä) perustui alihankintatarpeiden arviointiin, ja nähdään, että esitetyn kaltaisten vaikutusten toteutuminen kestää useita vuosia.

Hankkeen välillisiä vaikutuksia ovat alueella lisääntyvä logistiikkaan liittyvä työ sekä teollisuuteen liittyvä tukitoiminta. Välillisesti hankkeen kautta alueeseen kytkeytyvä (ei kuitenkaan alueella sijaitseva) lämpöpuutehdas on pystynyt laajentumaan ja kasvattamaan tuotantoaan. Työpaikkoja laajentuminen lisäsi 10-20 työpaikan verran. **Alueen tulevaisuuden kannalta investoinnilla nähdään olevan työpaikkoja säilyttävä vaikutus.** Alueella olevilla yrityksillä on jalostusta muualla ja paine siirtää tuotantoa muualle. Alueen kehittäminen mahdollistaa säästöt logistiikassa ja tätä kautta tukee teollisuuden säilymistä alueella. Investointihanke ei olisi toteutunut näin nopealla aikataululla ilman EAKR-ohjelmasta saatua osarahoitusta, joskin hanke olisi toteutettu pidemmällä aikavälillä. EAKR-rahoitus nopeutti hankkeen toteutumista merkittävästi.

5.3 Keiteleen yritysinfra

Hankkeen sisältö

Hankkeen tavoitteena oli saattaa 7-10 yrityskäyttöön tarkoitettua tonttia käyttökuntoon sekä kehittää alueen logistiikkaa ja liikenneinfrastruktuuria. Keskeisiä toimenpiteitä olivat laajentuvan teollisuusalueen hulevesien poisjohtaminen, uusien tonttien vesi- ja viemäri liittymismahdollisuuksien varmistaminen sekä logistiikkainfrastruktuurin parantaminen.

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen toimeenpano onnistui hyvin. Toteutuksen osalta pysyttiin aikataulussa. Hankkeen kustannukset tosin hieman ylittyivät etukäteisarviosta. Hanke saatiin päätökseen vuodenvaihteessa.

Hankkeen varsinaisia välittömiä vaikutuksia ei arvioinnin aikana pystytty tunnistamaan. Hankkeen välilliseksi vaikutukseksi tunnistetaan alueen vetovoimaisuuden kasvaminen, muuta liiketoimintaa generoiva vaikutus sekä liiketoimintamahdollisuuksien parantaminen ja alueen parantanut houkuttelevuus yrityksiä näkökulmasta. Alueen liikenneturvallisuus ja rakennettavuus parantuivat hankkeen myötä.

Uusien yritysten sijoittuminen alueelle on pidemmän aikavälin tavoite. Alun perin tavoiteltiin neljää uutta alueelle sijoittuvaa yritystä. Alueelle ei vielä ole sijoittunut uusia yrityksiä. Eräs olemassa oleva yritys laajensi toimintonsa siten, että kyseiseen yritykseen palkattiin 50 uutta työntekijää. On vaikea arvioida, olisiko näitä työpaikkoja syntynyt ilman projektia. Alueen yritysinfrastruktuurin parannustyöt vaikuttivat osaltaan siten, että toiselle olemassa olevalle yritykselle on vuokrattu lisää maa-alueita, ja yritys mahdollisesti käynnistää uusia investointeja. Lisäksi alueella sijaitseva saha rakentaa uuden vastaanoton ja lajittelukeskuksen alueelle. Tällä on vaikutuksia alueen työllisyyteen. Uusi vastaanotto- ja lajittelukeskus myös lisää rekkaliikennettä alueella. Alueella on myös mahdollisuus kolmannen olemassa olevan yrityksen laajentumiseen. Jos laajennus toteutetaan, yritys hyödyntää uutta tietä, joka rakennettiin hankkeen myötä.

Investoinnilla on alueen rakennettavuuden kannalta suuri merkitys. Yleisellä tasolla pidetään tärkeänä, että kunnalla on tarjota maa-alueita yrityksille. Nyt alueelle on yritysten näkökulmasta yksinkertaisempaa sijoittua. Investointikustannukset ovat pienemmät. Investoinnin voidaan nähdä myös lisäävän yleistä liikenneturvallisuutta sekä vaikuttavan pitkällä aikavälillä ympäristöä säästävästi, kun liikenne sujuu alueella joutuisammin.

Investointihanke ei olisi toteutunut samassa laajuudessa ja aikataulussa ilman EAKR-rahoitusta. Hanke olisi toteutettu todennäköisesti myöhemmin ja pienemmässä laajuudessa (esim. tien pinnan uusiminen).

5.4 Lossisaaren matkailu

Hankkeen sisältö

Hankkeen tavoitteena oli saattaa matkailukäyttöön tarkoitettuja tontteja käyttökuntoon, kehittää Lossisaaren alueen logistiikkaa sekä rakentaa ja parantaa alueen liikenneinfrastruktuuria. Hankkeen toimenpiteitä olivat alikulkutunnelin rakentaminen sekä edellä mainittu tonttien käyttöönotto ja logistiikan vaatiman infrastruktuurin parantaminen.

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen toimeenpano onnistui hyvin. ELY-keskuksen oma rahoitus oli myös merkittävässä roolissa hankkeen toteutuksen kannalta.

Hankkeen välittömiä tuloksia ja vaikutuksia tarkasteltaessa havaitaan, että hankehakemuksessa mainitut vaikutukset (3 uutta yritystä ja 10 uutta työpaikka) eivät ole vielä toteutuneet. **Alueen vetovoimaisuus on kuitenkin lisääntynyt matkailijoiden näkökulmasta.** Lisäksi hanke on mahdollistanut vesistöpuolen matkailun kehittämisen. Nähdään, että hanke on turvannut työpaikkoja, kun matkailu alueella on lisääntynyt. Välittömistä vaikutuksista voidaan lisäksi mainita se, että hanke on mahdollistanut kunnan omien alueen kehittämiseen tähtäävien investointien toteuttamisen.

Hankkeen epäsuora vaikutus on, että Rossarin matkailukeskus on käynnistänyt uusien mökkien rakentamisen ja on rakentamassa karavaanareille lisätiloja. Lisäksi matkailukeskus on laajentanut parkkialueita. Alueen jatkokehittämistä on myös suunniteltu. Hankkeeseen kuului myös pieni venelaituri. Tämä on vesistömatkailun kehittämisen osalta tärkeä osa hanketta, ja nähdään osana vesitiepalveluita. Venelaituri mahdollistaa paremmin veneilijöiden polttoainehuollot. Nyt mat-

kailukeskus palvelee paremmin vesitieliikennettä. Nähdään myös, että siihen liittyvät ohjelmapalvelut ja kalastus ovat lisääntyneet.

Lossisaaren alueen kehittäminen on osa suurempaa hankkeiden kokonaisuutta, joiden tavoitteena on ns. Sinisen tien ympäristön kehittäminen turismille suotuisaksi. Sinisen tien kehittämiseen liittyvät hankkeet osaltaan edistävät myös Lossisaaren matkailuyritysten toimintaa ja tunnettuutta. Sinisen tien ympäristön kehittämisen myötä matkailuyritysten asiakassegmentin laajentuminen mahdollistuu. Sinisen tien hankkeet jakavat informaatiota alueen matkailupalveluista. Tietoisuus Sinisestä tiestä on lisännyt tietoa muista palveluista alueella. Infrahankkeen myötä alueen toimijoiden verkottuminen muihin matkailualan yrityksiin Suomessa ja ulkomailla helpottuu, kuten myös sähköinen puoli ja tuotekehitys.

Hankkeen merkitystä tarkasteltaessa nähdään, että hanke on ollut tärkeässä roolissa alueen matkailun kehittämisen kannalta. Hyvänä seikkana nähdään, että hanke kytkeytyy ELY-keskuksen laajempaan infrahankkeeseen (Vuonamonsalmen kevyen liikenteen järjestely Keitele-Länsi) alueella. Hanke on onnistuttu synkronoimaan ELY-keskuksen hankkeen kanssa.

Hanke ei olisi toteutunut ilman EAKR-rahoitusta tässä laajuudessa. Alikulku- ja risteyssillan rakentaminen olisi toteutunut ELY:n hankkeen kautta, mutta matkailu-infran osa hankkeesta olisi jäänyt toteuttamatta. Tulevaisuutta ajatellen päivitettiin keskustatöiden asemakaavaa ja siinä samassa yhteydessä Lossisaaren asemakaava. Eteläosaan sijoitettiin kaavallisesti majoitustilojen lisärakentaminen. Hanke mahdollisti kaavan muuttamisen siten, että majoitustilaa voidaan rakentaa lisää.

5.5 Sermetin teollisuusalueen infran rakentaminen

Hankkeen sisältö

Hankkeen tavoitteena oli uudisrakentaa Teollisuustien jatko ja Sermetintie, näiden katujen kunnallistekniikka sekä perusparantaa Teollisuustietä välillä Yrittäjätie-Turvetie. Hankkeen nähdään mahdollistavan uusien yritysten sijoittuminen alueelle.

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen toimeenpano on onnistunut hyvin. Hankkeen osalta on pysytty aikataulussa, mutta hankkeen budjetti ylittyi jonkin verran. Alue on toteutettu asemakaavan mukaisesti.

Keskeisinä välittöminä vaikutuksina voidaan pitää sitä, että hankkeen myötä on luotu toimitilat yhdeksälle uudelle yritykselle. Alueelle oli vaikutusten arviointiin mennessä syntynyt yksi toimiva yritys. Tärkeää on myös ratayhteys eli teollisuusraide alueelle. Ratayhteys oli olemassa jo ennen hanketta, mutta saavutettavuus parani hankkeen myötä ja raidelinkkiä voidaan hyödyntää paremmin. Nyt rakennetun tieyhteyden vaikutuspiirissä toimii jo yksi yritys.

Välillisten tulosten ja vaikutusten osalta alueen saavutettavuus ja vetovoimaisuus on parantunut ja liiketoimintamahdollisuudet alueella ovat myös parantuneet. Ennen alue oli ns. "pussinpohja". Nyt tontteja voidaan aktiivisesti markkinoida yrityksille. Ratasaaavutettavuus on myös tärkeä tekijä alueen vetovoiman näkökulmasta. Alue on osa isompaa teollisuusaluetta.

Hanke luo alueelle uusia mahdollisuuksia hyötyä kasvavasta puuraakaaineliiketoiminnasta, joka on lisääntymässä Ylä-Savon alueella (esim. biopolttoaineet). Junarata yhdistää alueen logistiikkakeskukseen, jossa mm. puun välivarastointia. Logistiikkakeskuksen alueella tuotetaan puuraaka-ainetta. Hankkeella on parannettu alueen mahdollisuuksia puuraaka-ainehuollossa ja -liiketoiminnassa. Hankkeella lisättiin mahdollisuuksia hyödyntää junarataa. Tulevaisuuden mahdollisuutena on myös radan sähköistäminen. Alueen vetovoimaisuuden kasvaminen on yksi selkeä hankkeen vaikutus. Hanke tukee uusien työpaikkojen syntyä. Alue on nimenomaan tuotannollisten yritysten sijoittumisella soveltuva.

Investoinnin merkitys alueen kehittämiseksi on ollut suuri. Tuen avulla hanke saatiin kaupungin oman investointiohjelman kärkeen. Toinen tärkeä rahoituksen lähde on ELY:n y-rahoitus. Rahoit-

tuksen kokonaisuus palvelee Pohjois-Savon ja reuna-alueiden elinkeinoelämää. Aluetuet ovat merkittäviä alueelle. Hanke ei olisi toteutunut ilman EAKR-rahoitusta.

5.6 Matkuksen eritasoliittymä

Hankkeen sisältö

Hankkeeseen sisältyi eritasoliittymän rakentaminen Kuopion eteläiselle elinkeinoalueelle. Urakkaan kuului moottoritien ylittävän sillan, eritasoliittymän ramppien, ramppien päässä olevien kiertoliittymien sekä Naula- ja Vasarakadun rakentaminen. Lisäksi urakkaan kuului vesihuollon rakenteita Matkuksentien ja Naulakadun kohdalla.

Tulokset ja vaikutukset

Hanke toteutui suunnitelmien mukaan. Hankkeen rakentamisen aikainen työllisyysvaikutus oli 60 henkilötyövuotta (htv).

Hankkeella on ollut tärkeä osa Matkuksen alueen kaupallisen toiminnan mahdollistajana. Hanke mahdollisti Matkuksen alueen (kaupan alan keskittymä) rakentamisen eteläiseen Kuopioon. Alue on merkittävä kaupan ja logistiikan keskus. Investoinnilla luotiin yrityksille mahdollisuuksia laajentaa toimintaansa alueelle. Hankkeen epäsuoria vaikutuksia ovat olleet uusien liiketoiminta-alueiden luominen, liiketoimintamahdollisuuksien parantaminen, Kuopion alueen vetovoimaisuuden kasvaminen, uusien työpaikkojen synty, uusien yritysten sijoittuminen alueelle ja alueen elinkeinoelämän (erit. kaupan ala) monipuolistuminen.

Hanke ei suoraan synnyttänyt työpaikkoja, mutta mahdollisti niiden syntymisen. Alueelle on sijoittunut yhteensä 90 eri yritystä, jotka työllistävät kaiken kaikkiaan n. 1100 henkilöä. Alueelle on sijoittunut IKEA-huonekaluliike ja Ikanon kauppakeskus, jossa suurin osa alueen yrityksistä sijaitsee. Ikanon-kauppakeskuksessa on yhteensä 80 000 neliötä kerrosalaa. Näiden jälkeen on rakennettu kaupungin tontille liikenneasema, jossa on myös muita yrityksiä. Alueelle on myös tullut Itellan postikeskus, joka toimi aikaisemmin kaupungissa. Jakelukeskus on yhteensä 250 000 neliön kokoinen, ja se rakennettiin kaupungin omistamalle tontille. **Hanke oli merkittävässä asemassa työpaikkojen säilymisen kannalta.** Alueella on vielä vapaata tontistoa.

Uuden keskittymän myötä Kuopioon syntyy Kuopion kaupungin laskujen mukaan uutta palkkatuloa 250 miljoonaa euroa vuodessa. Kunnallisverokertymä laskettu 3,5 miljoonaan euroa vuodessa. Lisäksi rakennuksista 2 miljoonaa euroa vuodessa kiinteistöverotuloa. Yhteenlaskettuna IKEA ja Ikanon-kauppakeskuksessa sijaitsevat yritykset työllistävät n. 800 työntekijää. Alueen muut työpaikat huomioiden alueella on yhteensä 1100 työpaikkaa¹⁵.

Hankkeelle nähdään olevan positiivinen vaikutus alueen houkuttelevuuteen turistien keskuudessa. **Hankkeen nähdään myös lisäävän Kuopion houkuttelevuutta kaupan ostosmatkailijoiden keskuudessa.** Keskittymä hakee asiakkaansa huomattavasti kauempaa. Ostosmatkailu ja turismi tuovat rahaa muualta. Alueen kävijämäärä on arviolta 3-5 miljoonaa kävijää vuodessa (arvioitu). Ensimmäisen vuoden kävijämäärä 3 oli miljoonaa, ja tämän arvioidaan nousevan n. 5 miljoonaan kävijään vuodessa. Kaupunkiin on sijoittunut Ikanon rakentamisen seurauksena esim. muotialan yrityksiä, jotka eivät muuten olisi sijoittuneet kaupunkiin. Kuopion näkyvyys kaupan kaupunkina lisääntyy merkittävästi kansainvälisten kauppohenkilöiden sijoittuessa alueelle.

Investoinnilla nähdään olleen perustavanlaatuinen merkitys alueen kehittämisen kannalta. Investoinnin myötä alueelle pystytään sijoittamaan lisää toimintoja. Investointi tukee alueen vetovoiman kasvattamista. Kaupallisena kaupunkina Kuopio on parantanut asemaansa investoinnin myötä. Investointihanke olisi toteutunut myös ilman EAKR-rahoitusta, mutta EAKR-rahoitus helpotti Kuopion kaupungin lähtemistä näin merkittävän mittaluokan investointiin.

¹⁵ Lähde: Haastatellut asiantuntijat

5.7 Matkuksen-Kylmämäen yritysalueen maa- ja vesirakennustyöt, kauko- lämpö ja energihuollon rakentaminen

Hankkeen sisältö

Hanke liittyy Matkuksen ja Kylmämäen alueeseen sekä niitä yhdistävään katu- ja kunnallistekniikkaverkoston. Hankkeeseen sisältyi Kylmämäentien ja Matkuksetien risteuksen rakentaminen energihuoltoverkon töineen, Matkuksetien jatkon toteuttaminen logistiikka-alueelle, Ratarinteenkujan rakentaminen vesihuoltotöineen, Matkuksen alueen vesihuollon paineenkorotusase-
man rakentaminen ja Matkuksen alueen kaukolämpöhuollon varmistaminen siirtojohdon ja vara-
lämpökeskuksen rakentamiselle.

Tulokset ja vaikutukset

Hanke on toteutettu suunnitelmien mukaan. Välittömistä vaikutuksista on arvioitu, että rakentamisen aikainen työllisyys oli 50 htv. Epäsuorat tai välilliset vaikutukset ovat pitkälti samoja kuin Matkuksen eritasoliittymähankkeen osalta (ks. edellinen hanke). Keskeisiä epäsuoria vaikutuksia ovat uusien työpaikkojen syntyminen, vanhoja työpaikkojen säilyminen sekä alueen vetovoiman lisääntyminen.

Kylmämäen alue on työpaikka-alue. Kylmämäellä rakennettiin peruskunnallistekniikka ja katuverkkoa laajennettiin. Alueella toimii mm. 150 henkeä työllistävä tuotantolaitos. Alueella sijaitsee lisäksi useita pk-yrityksiä. Alueella on myös Keskon logistiikkayrityskeskus. **Investoinnin kaltaiset hankkeet palvelevat kaupungin kokonaiskehittämissuunnitelmaa työpaikka-alueiden rakentamisesta.** Nämä hankkeet mahdollistavat seuraavat hankkeet (esim. Pieni Neulamäki). Alueen rakentaminen on käynnistetty. Tämä on alueen vetovoimaisuuden kannalta tärkeää. A30944 on osa alueen eteläistä kokonaisuutta. Pohjoispuolella on Pienen Neulamäen alue. Alueelle ollaan rakentamassa seuraavaa päätyöpaikka-alueita. Matkus-Kylmämäki-alueet tullaan kaikki yhdistämään tulevaisuudessa pääväylätasoisella katuyhteydellä, ja sitä kautta saadaan koko alue liikenteellisesti houkuttelevaksi työpaikkakokonaisuudeksi.

Arvioitu hanke oli Kuopion kaupungin omien investointien listalla, joten EAKR-osarahoitus osall-
taan tuki kaupungin omia suunnitelmia alueen kehittämiseksi.

5.8 Kuopion kaupungin matkakeskuksen alueen kehittäminen

Hankkeen sisältö

Hankkeeseen sisältyy Kuopion matkakeskuksen toteuttamiseksi tehtävät matkakeskuksen liikennealueiden laajentaminen, Puutarhakadun liikennejärjestelyt ja infrastruktuurin uusiminen. Hankkeen myötä alueelle muodostuu lähitulevaisuudessa myös suurehko yritys- ja työpaikka-
alue, jonka saavutettavuutta ja liikenteen logistiikkaa hanke myös parantaa.

Tulokset ja vaikutukset

Hanke on toteutumassa suunnitelmien mukaan. Rahoituksen kohteena olevat työt ovat käynnissä
alueella.

Matkakeskuksen kehittämisen rakentamisen aikainen työllisyys on arviolta 240 htv. **Hankkeen epäsuoria vaikutuksia ovat keskustan vetovoimaisuuden lisääntyminen yritysten näkö-
kulmasta ja julkisen liikenteen (juna, linja-auto) tekeminen houkuttelevammaksi.** Hankkeen myötä mahdollistetaan arvioiden mukaan vähintään 600 työpaikan toimintaedellytyk-
set alueelle syntyvän yritys- ja työpaikka-alueen myötä. Liikenteen logistiikan ja alueen toimin-
tamahdollisuuksien ja vetovoimaisuuden lisääminen synnyttää arvioiden mukaan runsaasti posi-
tiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia, joiden arviointi tässä vaiheessa on kuitenkin vielä hankalaa.

Tässä vaiheessa ei kuitenkaan vielä pystytä esittämään arviota tarkoista vaikutuksista. Ker-
rosalojen osalta ensimmäinen rakennusvaihe on n. 10 000 neliötä. Huomioitavaa on kuitenkin se,
että Kuopion keskustassa ei ole tällä hetkellä tontteja uusille, keskustahakuisille yrityksille.
Hankkeen myötä keskustan vetovoimaisuus yritysten näkökulmasta lisääntyy.

Tärkeänä seurauksena on julkisen liikenteen (juna linja-auto) tekeminen houkuttelevammaksi. Julkinen liikenne on Kuopion kaupungin imagon kannalta vetovoimatekijä.

EAKR-rahoituksella oli merkittävä rooli Kuopion rahoituspäätösten syntymisen kannalta. Hanke tuli kaupungin investointiohjelmien ulkopuolelta.

5.9 Nilsin Tahkon keskustan alueen matkailuinfran kehittäminen

Hankkeen sisältö

Hankkeen taustalla oli se, että alueelta havaittiin puuttuvan yleiseen käyttöön tarkoitettua virkistykseen ja erilaisiin toimintoihin tarkoitettua aluetta kuten erilaiset kentät, leikkialueet, puisto- ja oleskelualueet. Lisäksi ulkoreitistössä havaittiin puutteita. Puutteellisen matkailuinfran nähtiin vaikeuttavan matkailijoiden sekä uusien investoijien houkuttelua alueelle.

Hankkeeseen sisältyy Nilsin Tahkon keskustan alueen matkailuinfran kehittäminen. Ns. perusrakenteen investointiin sisältyy alueen kenttäalueiden pohjien rakentaminen, huoltotieverkoston, reitistön ja polkujen rakentaminen alueelle, lammen ja ojien ruoppaus sekä hulevesiviemärin toteuttaminen alueelle. Hankkeen tavoitteena on parantaa alueen ympärivuotisen käytön mahdollisuuksia. Edellä mainitun perusrakenteen infran päälle on tarkoitus rakentaa virkistykseen ja liikumiseen liittyviä toimintoja.

Tulokset ja vaikutukset

Hanke on toteutettu suunnitelmien mukaan. Hankkeen välitön työllisyysvaikutus rakentamisen aikana oli 30 htv.

Hankkeelle on epäsuoria ja välillisiä vaikutuksia alueen viihtyvyyteen. **Hanke on vaikuttanut Tahkon ympärivuotisen vetovoimaisuuden lisäämiseen ja kannustanut muita yrityksiä investoimaan alueelle.** Alueen yritykset kokevat hankkeen lisänsä Tahkon vetovoimaa ja tuovan uusia matkailijaryhmiä. Taustalla vaikuttaa se, että Tahkolla on tällä hetkellä ns. investointilama. Hanke on tässä yhteydessä noteerattu positiivisena vaikutuksena ja liiketoimintamahdollisuuksia lisäävänä tekijänä. Voidaan myös esittää, että hankkeen investoinnit antavat muille investoinneille lisäturvaa.

Hanke ei olisi todennäköisesti toteutunut ilman EAKR-rahoitusta. EAKR-raham nähdään myötävaikuttaneen hankkeen yleiseen hyväksyttävyyteen.

5.10 Leppävirran kunnan areenainfra

Hankkeen sisältö

Leppävirran kunta on rakentamassa urheilu-, kulttuuri- ja muiden tapahtumien järjestämistilaa ("Areena"). Hankkeen tavoitteena on rakentaa Vokkolan matkailualueen ja Leppävirta Areenan laajentamiseen liittyvä perusrakenteen infrastruktuuri. Rakentaminen sisältää maanrakennustyötä, huoltotien tenniskentälle, kuivatustekniikkaa ja alueen kevyen liikenteen väylien päällystykseen.

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen suunnittelu on toteutettu ja hanke on urakkakilpailuksessa. Työ alueella ei ole vielä alkanut. Tämä vuoksi urakan työllisyysvaikutuksia henkilötyövuosissa on tässä vaiheessa vaikeaa arvioida. Areenan rakentamisella tavoitellaan kuitenkin alueella majoittuvien matkailijoiden kasvua ja tämän myötä työpaikkojen lisääntymistä sekä urheilun että matkailun alalla.

Vokkolan aluetta kehitetään matkailijoiden määrän lisäämiseksi. Taustalla vaikuttavat tavoitteet lisätä matkailualan työpaikkoja, yrityksiä ja säilyttää työpaikkoja. Investoinnilla pystytään parantamaan alueen houkuttelevuutta.

Investointihanke ei olisi toteutunut samassa laajuudessa ja aikataulussa ilman EAKR-rahoitusta.

5.11 Suonenjoen uuden jäteveden puhdistamon infran rakentaminen

Hankkeen sisältö

Hankkeessa toteutetaan uuteen jätevedenpuhdistamoon liittyvä perusinfra Suonenjoen kaupungin ja alueen teollisuuden käyttöön. Alueen perusinfra toteuttaminen luo edellytyksen jäteveden puhdistamon rakentamiselle. Jäteveden puhdistamon rakentamisella saadaan jätevesien käsittely nykyisten päästönormien vaatimalle tasolle. Uusi jätevedenpuhdistamo merkittävästi pienentää päästöjen aiheuttamaa kuormitusta Iisveteen ja sen alapuolisiin vesistöihin.

Tulokset ja vaikutukset

Puhdistamon infran rakentaminen on saatu päätökseen. Puhdistamo valmistuu kesällä 2015. Rakentamisen aikainen työllisyysvaikutus on ollut useita kymmeniä työpaikkoja. Heinäkuussa 2014 hankkeessa oli töissä n. 20 henkeä.

Uuden puhdistamon rakentaminen mahdollistaa alueella sijaitsevien elintarviketeollisuuden yritysten laajentumisen. Vanha jätepuhdistamo ei pystynyt käsittelemään teollisuuden päästöjä tarvittavassa mittakaavassa. **Uuden puhdistamon rakentaminen mahdollistaa elintarviketeollisuuden yritysten laajentumisen ja täten säilyttää työpaikkoja alueella.**

Keskeisiä välillisiä vaikutuksia ja tuloksia ovat puhdistamon rakentamisen myötä syntyvät positiiviset ympäristövaikutukset, elintarviketehtaiden laajennukset ja näistä seuraavat työllisyysvaikutukset (ei tiedossa), Suonenjoen keskustan viihtyvyyden lisääntyminen (vähentää hajuhaittoja), mikä on tärkeää turismin ja matkailun näkökulmasta. Uusi puhdistamo tuo käyttövarmuutta päästöjen minimoinnin suhteen. Vanhan puhdistamon takia maksetaan vuosittain korvauksia rantojen asukkaille. Uusi puhdistamo sijaitsee kauempana keskustasta, noin 7 kilometrin matkan päässä.

EAKR-rahoituksen nähdään tuoneen merkittävää apua vesihuoltohankkeeseen. Vesihuoltohankkeiden rahoitusta on yleisesti ottaen hankala saada nykyisessä taloustilanteessa.

5.12 Yhteenveto perusrakenteen investointitukihankkeiden vaikutuksista

Investointien välitöntä työllisyysvaikutusta ei pystytä tarkkaan arvioimaan lukuun ottamatta Kuopion kaupungin investointihankkeita, joiden osalta Kuopion kaupunki pystyi esittämään tarkat luvut hankkeiden suorista työllisyysvaikutuksista. **Välilliset työllisyysvaikutukset eivät olleet suurilta osin vielä arvioitavissa arvioinnin aikoihin.** Usea hanke oli vielä kesken. Lisäksi hankkeiden rahoituspäätöksiä edeltäneet työllisyysvaikutusarviot on laadittu pidemmän aikavälin (jopa 10 vuotta) tähtäimellä, joten tässä vaiheessa on joka tapauksessa liian aikaista esittää arviota siitä, kuinka hyvin etukäteisarviot pitivät paikkansa. On kuitenkin syytä huomioida, että useassa tapauksessa etukäteisarvioissa esitetyt työllisyysvaikutukset eivät olleet tässä vaiheessa vielä toteutuneet.

Investoinnit tukevat yritysten sijoittumista investoinnin kohteina oleville alueille. Suurimmalla osalla investoinneista nähdään myös olleen työpaikkoja säilyttävä vaikutus, eli hankkeiden mahdollistama alueiden kehittäminen on parantanut yritysten toimintaympäristöä alueella. Usea hankkeista on mahdollistanut kohdealueilla sijaitsevien yritysten laajentaa liiketoimintaansa alueella. Tätä kautta on syntynyt (tai syntyy tulevaisuudessa) uusia työpaikkoja ja olemassa olevat työpaikat ovat säilyneet, kun yritykset ovat pystyneet jatkamaan tuotantoaan alueella.

Hankerahoituksen nähdään yleisesti ottaen parantaneen liiketoimintaympäristöä investointien kohdealueilla. Suoraa syy-seuraus-suhdetta EAKR-investointien ja uusien työpaikkojen syntymisen välillä ei tarkasteltavien hankkeiden osalta pystytty muodostamaan (pl. rakentamisen aikai-

nen työllisyysvaikutus). **Toimintaympäristön parantumisella ja yritysten sijoittumisella alueille tai laajentumisilla on kuitenkin läheinen yhteys.**

Osassa tapauksista toteutettujen hankkeiden nähdään lisänneen kohdealueiden vetovoimaisuutta matkailijoiden näkökulmasta. Yleisesti ottaen vaikuttaa siltä, että EAKR-rahoitetut hankkeet istuvat hyvin muihin alueilla käynnissä olleisiin hankkeisiin (mm. ELY:n rahoittamat hankkeet). Tämä on aluekehityksen kokonaisuuden kannalta tärkeä seikka.

Hankerahoituksella on onnistuttu parantamaan alueiden saavutettavuutta ja vetovoimaisuutta. Hyvänä esimerkkinä voidaan nostaa esille Sermetin alueen teollisuusalueen infran rakentaminen (Kiuruveden kaupunki). Hankkeen nähdään luovan alueelle uusia mahdollisuuksia hyötyä kasvavasta puuraaka-aineliiketoiminnasta, joka on lisääntymässä Ylä-Savon alueella. Toinen mielenkiintoinen esimerkki hyvästä vipuvaikutuksesta on Kuopion kaupungin toteuttama Nilsiä Tahkon alueen matkailuinfran kehittäminen, jonka nähdään lisänneen alueen vetovoimaa matkailijoiden näkökulmasta ja kannustaneen muita yrityksiä investoimaan alueelle. EAKR-rahoituksen nähdään tuoneen muille alueelle kohdistuneille investoinneille lisäturvaa.

EAKR-rahoitus mahdollisti hankkeiden toteuttamisen nopeammalla aikataululla ja laajemmassa mittakaavassa kuin muuten olisi ollut mahdollista pienempien kuntien toimesta. Kuopion kaupunki olisi toteuttanut suurimman osan tuetuista hankkeista myös ilman EAKR-rahoitusta, mutta useassa pienemmässä kunnassa ja kaupungissa hanke olisi saattanut jäädä toteutumatta nykyisessä muodossaan. Kuopion kaupungin osalta voidaan todeta, että arvioidut hankkeet vaikuttivat olevan hyvin linjassa kaupungin kokonaiskehittämissuunnitelman kanssa lukuun ottamatta Kuopion kaupungin matkakeskuksen kehittäminen -hanketta. Hankerahoitus ei siis merkittävässä määrin johtanut muista kehittämissuunnitelmista irrallisten hankkeiden toteuttamiseen. Pienten kuntien ja kaupunkien osalta rahoituksen saaminen hankkeisiin kuitenkin jossain määrin nosti uusia hankkeita kaupungin investointiohjelmiin. Tämä havainto perustuu tosin vain tarkasteltuihin perusrakenteen investointitukihankkeisiin, eikä vähäisen aineiston vuoksi voida vetää laajempia johtopäätöksiä EAKR-rahoituksen vaikutuksista hankkeiden priorisointiin. Lisäksi EAKR-rahoituksen nähdään tuoneen joidenkin hankkeiden osalta suurempaa legitimitettä hankkeille alueilla, joissa hankkeita toteutettiin.